

An aerial photograph of a river delta, showing a complex network of channels and islands. The water is a mix of brown, green, and blue. In the upper left corner, there is a cluster of gold nuggets of various sizes, some bright yellow and others more weathered and greyish.

Het
GOUD
van Onoribo

Ewout Storm van Leeuwen

Roman

Het
GOUD
van Onoribo

Ewout Storm van Leeuwen

Ewout Storm van Leeuwen, *Het goud van Onoribo*

Copyright © 2015 Ewout Storm van Leeuwen & Uitgeverij Magister*

Omslag en opmaak: Studio Boekcoop

Foto van afvalmodderstort aluinaardefabriek op Onoribo: Google Earth.

Foto Indiaans meisje: onbekend.

Een uitgave van het Onderstroomboven Collectief**

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

boekcoop@gmail.com

www.boekcoop.nl

www.boekenroute.nl (webwinkel)

*Uitgeverij Magister is een imprint van Boekencoöperatie Nederland U.A.

**Onderstroomboven Collectief is de handelsnaam van Boekencoöperatie Nederland U.A.

NUR 301 (Roman)

ISBN 978.90.72475.35.0 (papieren uitgave)

ISBN 978.90.72475.36.7 (eboek)

Hoofdstuk 1 Intimidatie

Waar gaat al dat illegaal gedolven goud in Suriname naartoe? Dat was de vraag die niemand tot nu toe had durven stellen. De Chinezen betaalden dertig procent boven de officiële notering. Dat was *common knowledge*. Er waren echter ook andere kopers actief. Nogal massaal, was de indruk, maar verder volkomen onzichtbaar. Het was natuurlijk de concurrentie tussen de opkopers waardoor de illegale prijs zo was opgedreven. Wat zich daar in het binnenland precies afspeelde was zo duister als wat.

Opgewonden ging Frans achterover zitten. Eindelijk! Hij had bij zijn bezoek aan Suriname, een paar jaar geleden, op een feestje een tip gekregen over illegaal goud. Het ging om tonnen per jaar, was hem ingefluisterd, en het speelde ook in Frans-Guyana en Guyana. Hij had het niet kunnen plaatsen, tot hij dit artikel onder ogen kreeg. Alleen kon Bruno ook geen enkele concrete aanwijzing geven wie er achter die andere opkopers zaten.

Houd je er buiten, Frans, was de waarschuwing op dat feestje geweest. Er waren vaker journalisten verdwenen. Hij had zich er tot nu toe buiten gehouden, maar deze informatie veranderde alles.

Hij probeerde nogmaals Bruno te bellen. Een computerstem meldde dat het toestel niet bereikbaar was. Bij eerdere pogingen had hij nog de voice mail gekregen. Er moest iets gebeurd zijn. Bruno was nog nooit buiten bereik geweest. Hij kon nu niet naar hem toegaan, de deadline van de krant was over een uur en zijn eigen artikel was nog niet af.

Het brood smaakte niet en de espresso liet hij bij nader inzien maar staan. Hij dronk de hele nacht al koffie. Met een glas water ging hij weer aan zijn bureau zitten. Tijd om de redactie te bellen.

‘Met Frans. Weten jullie waar Bruno is?’

‘Kunt u uw naam nog even herhalen?’

‘Frans!’ Hij hoestte een paar keer. Zelfs als hij zijn stem verhief was hij met zijn hese geluid moeilijk te verstaan. ‘Bruno! Weten jullie waar hij te bereiken is?’

‘Oh, mijnheer Doedijns. Ik zal even vragen.’

Hij luisterde ongeduldig naar de muzak.

‘Mijnheer Doedijns? Bedankt voor het wachten. Hier is niets bekend over mijnheer Sartiri.’

‘Jammer. Geef me Arie even, wil je?’

‘Van den Heuvel.’

‘Dag, met Frans. Ik zoek Bruno, ik heb een commentaar geschreven op zijn laatste concept. Weet jij waar hij te bereiken is?’

‘Welk concept?’

‘Dat over de aankopen door Chinese banken van fysiek goud buiten de goudmarkt om. Waarin hij stelt dat de Chinezen hun dollartegoeden in hoog tempo aan het omzetten zijn in goud en wat de implicaties zouden kunnen zijn.’

‘Oh, dat. We gaan het zeker niet plaatsen.’

‘Je hebt het geweigerd? Waarom? Het zit echt heel knap in elkaar.’

‘Je kunt je tijd beter aan je eigen bijdrage besteden. Hoever ben je?’

‘Daar ben ik bijna mee klaar, maar...’

‘Ik wil het over een half uur hier hebben,’ onderbrak Arie hem.

‘Half uur? Oh, goed dan. Kan ik je later bellen?’

Verbroken. Wat is het toch een hufter. Met een ongelovige blik op zijn Blackberry deed Frans de oortjes uit en legde het toestelletje op zijn bureau. Die meneer Arie van den Heuvel had het hoog in zijn bol. Hoe kwam de directie erbij om zo’n televisiefiguur tot hoofdredacteur te bombarderen?

Hij pakte het laatste nummer van Economisch Nieuws en bladerde het door, op zoek naar inspiratie. Hij wist niet wie hij moest geloven. Bruno beweerde dat de nieuwe eigenaars er op uit waren om werkelijk diepgaande economische informatie te weren. Eerst had hijzelf zich wel kunnen vinden in Aries *mission statement* om de krant een nieuw elan te geven. Dat er iets moest gebeuren was duidelijk. Teruglopende advertentieinkomsten, elk jaar weer minder abonnees. Maar liepen die nu weg omdat de krant minder informatief was geworden, of ging het de nieuwe eigenaars om iets anders? Mochten bepaalde belangen niet aan het licht gebracht worden?

Balorig zette hij zich aan het afronden van zijn artikel over schaliegaswinning. Niet zijn sterkste kant, maar Arie had hem geen keus gelaten.

Hij mailde het artikel net op tijd naar de redactie en probeerde Bruno te bereiken. Tevergeefs. Frans kreeg nu echt een akelig gevoel, Bruno was al sinds middernacht niet bereikbaar. Journalisten zijn altijd te bereiken.

Ongedurig liep hij heen en weer voor het raam, in afwachting van een reactie op zijn bijdrage.

Op het scherm van zijn iMac verscheen een mail van de redactie.

Hij opende de bijlage en begon te lezen. Zijn gezicht werd rood.

Driftig koos hij Aries doorkiesnummer.

‘Van den Heuvel.’

‘Met Frans. Wat...?’

‘Te lang en teveel niet relevante zijlijnen, als je het over je artikel wil hebben,’ was Arie zijn vraag voor.

‘Hoezo?’

‘De economische impact, daar gaat het om. Wat het met de samenleving doet is wellicht interessant, alleen nu even niet voor deze krant.’

‘De artikelen die ik als bron heb gebruikt...’

‘Ik ben niet geïnteresseerd in je bronnen.’

‘Laat me toch uitspreken. Ze noemen bijna allemaal de ontwrichtende gevolgen op de plaatselijke gemeenschap, toenemende criminaliteit en de milieuaspecten.’

‘Dat is het terrein van de politiek.’

‘Dat is zo. Politieke machtsverhoudingen zijn nu net Bruno’s specialiteit.’

‘Bruno is *out*. Je hebt een half uur om de gevraagde correcties aan te brengen.’

‘Oké, als je het zo stelt.’

‘Zo stel ik het. Dag Frans.’

Met de oortjes nog in begon hij de correcties en opmerkingen in de kantlijn te verwerken. Er waren grote stukken geschraapt, waardoor de tekst niet meer liep. Met het zweet op zijn bovenlip mailde hij na vijfendertig minuten zijn nieuwe versie. Verslagen bleef hij zitten wachten op de reactie.

Die kwam snel. Met een zucht van verlichting zette hij de computer in sluimer. Gered. Maar ten koste van veel achtergrondinformatie. Het was nu een vrijwel nietszeggend artikel geworden, kritiekloos. Maar in ieder geval geaccepteerd. Er kon weer een factuur geschreven worden.

En rekeningen betaald.

Wat bedoelde Arie met: Bruno is *out*? Ligt hij er helemaal uit bij de krant?

Hoofdstuk 2 Waar is Bruno?

Hij was bekaf, maar nog vol adrenaline. Hij douchte en trok schone kleren aan. Nu eerst Bruno zoeken. Met een knagend, ontevreden gevoel over zijn artikel trok hij, een boterham in de hand, de deur van zijn appartement dicht, liep de trappen af en haalde zijn *mountainbike* uit de berging. Het harde fietsen door de stad deed zijn humeur opklaren. Het was zonnig, een beetje winderig, en overal zag hij mooie meiden. Niet dat hij daar veel mee zou kunnen, maar ze waren leuk om te zien.

Bij Bruno's woonschip zette hij zijn fiets met een ketting vast aan een boomhekje en klopte aan het deurtje van de roef. Geen reactie, behalve dan van de kat, die voor het raampje naast de deur zijn bek opende in een geluidloze mauw.

'Dag Poe. Wil je eruit?'

Het goudkleurige beest mauwde dringend en krabde met een voorpootje aan het raam.

'Oké, ik zal je er uitlaten.'

Hij haalde een sleutel uit zijn portemonnee en stak die in het sleutelgat. Tot zijn verbazing paste hij niet. Verwonderd bekeek hij de sleutel; ja die was toch echt van Bruno. Zou hij zijn slot veranderd hebben? Nee, de sleutel ging er een eindje in, maar bleef dan ergens steken. Hij bekeek het deurtje van dichtbij. Krassen.

Een kil gevoel be kroop hem.

Hij greep de deurknop. Het deurtje ging naar binnen open. Het kille gevoel kroop naar zijn hart, dat hevig klopte.

'Bruno?'

Een bons. De kat kwam nuffig het trapje op en wreef zich tegen zijn been.

'Poema, waar is Bruno?'

De kat wandelde elegant de loopplank af. Frans keek hem na. Had het beest echt zijn schouders opgehaald?

Met tegenzin wendde hij zijn blik naar binnen.

Ravage. Er was ingebroken.

'Bruno?'

Hij had het sterke gevoel dat Bruno er niet was.

Hij liet zijn blik rondgaan over de rijen schepen in de oude haven, het water, waar golven vanaf de Maas zich onder de brug door traag voortplantten. Wat deed die rivier toch met hem? Het maakte hem kriegelig, elke keer die aansporing dat hij niet langer diende te treuzelen en de rivier moest gaan volgen. Stagnatie. Verloren kansen. Een vaag rotgevoel. Alsof hij zich iets moest herinneren.

Hij zette het van zich af, belde 112 en wachtte tot de politie kwam.

Een geüniformeerde politieman arriveerde op een scooter en kwam de loopplank op, gevolgd door de nieuwgierige kat. Frans nam het dier op de arm en beantwoordde een reeks van vragen. Even later stopte er een busje, waar twee mannen in burger uitstapten met koffertjes, gevolgd door een man die hij wel eens gezien had. De man liep op hem toe en stelde zich voor als de dienstdoende rechercheur.

‘Nee, ik kan hem de hele ochtend al niet bereiken,’ antwoordde Frans op zijn vraag.

Hij had nog nooit gezien hoe een politieonderzoek bij een inbraak ging en keek toe hoe de twee technici geroutineerd naar sporen zochten, foto’s maakten en met een soort tape vingerafdrukken namen. Hij zette zijn eigen vingerafdrukken op een kaart.

‘Straks kan het elektronisch, mijnheer. Krijgt u geen zwarte vingers meer?’

‘Kunt u iets zeggen hoe u in relatie staat met de bewoner?’ vroeg de rechercheur.

‘We zijn al vijftientig jaar vrienden. Hij was mijn mentor toen ik bij de NRC begon als journalist. We zijn allebei free-lance gaan werken toen de redactie naar Amsterdam verhuisde.’

‘Hoe vaak had u contact?’

‘Bijna dagelijks. We reviewden elkaars artikelen.’

‘Is hij wel eens eerder niet te bereiken geweest?’

Frans schudde zijn hoofd. ‘Een journalist mist nooit een telefoontje. Hij neemt nog op onder het vrijen.’

De rechercheur keek op van zijn notitieboekje en glimlachte even. Misschien kwam dat bij rechercheurs ook voor.

‘Wanneer was uw laatste contact?’

‘Gisteravond, of het was eigenlijk midden in de nacht, kreeg ik een artikel van hem gemaïld. Dat is het laatste wat ik van hem heb gehoord.’

‘Wanneer heeft u hem, na ontvangst van die mail, voor het eerst proberen te bereiken?’

‘Ik heb een commentaar geschreven op zijn artikel en terug gemaild, maar ik heb vanochtend om een uur of zeven voor het eerst gebeld. Eerst kreeg ik nog zijn voice mail, later de mededeling dat het toestel niet te bereiken was.’

‘We zullen opvragen waarvandaan uw vriend de mail heeft verstuurd.’ Hij keek Frans aan. ‘Heb ik u niet al eens eerder ontmoet?’

Opeens wist Frans weer waarom de man hem zo bekend voorkwam.

‘Dat klopt. Ik was op uw persconferentie. In verband met dat onderzoek in het westelijk havengebied. Dat u dat nog weet.’

‘Ach, ik ken ondertussen de meeste verslaggevers. U was een nieuw gezicht. Voor wie werkt u, trouwens?’

‘Het Economisch Nieuws is mijn grootste opdrachtgever.’

‘Heeft u er nog een artikel aan gewijd?’

Frans schudde zijn hoofd. ‘Ik heb begrepen dat het om fraude met verontreinigd baggerslib ging en dat het gevonden lijkt dat van een controleur van de havendienst was. Ik was geïnteresseerd vanwege de machtsconcentraties onder baggerbedrijven en de onduidelijke kruisverbanden met havenschappen.’

‘Ach ja.’

‘Hoe is het verder afgelopen?’

‘Het onderzoek is na de persconferentie overgenomen door de AID.’

‘Oh? Dan zat er inderdaad meer achter.’

De rechercheur trok zijn mondhoeken omlaag. ‘Wij werden van de zaak afgehaald op het moment dat we de indentiteit van het lijk hadden vastgesteld. We hebben alle onderzoeksresultaten en materiaal overgedragen. We moesten zelfs de bestanden op ons systeem wissen.’

Frans keek de inspecteur vragend aan. ‘En daar bent u niet blij mee?’

‘Je moet ermee dealen.’

‘Komt dat vaker voor?’

‘Bij economische delicten wel eens. De collega’s in Den Haag hebben er nog meer last van, met alle diplomaten die er wonen.’ De rechercheur ging onrustig anders staan. ‘Ik heb liever niet dat u mijn naam noemt als u hierover gaat schrijven.’

Frans schudde zijn hoofd. 'Ik noem mijn bronnen nooit, daar kunt u gerust op zijn. Ik denk trouwens niet dat mijn krant hierin geïnteresseerd zal zijn.'

'Ik ken uw erecode, mijnheer Doedijns, maar niet iedere journalist houdt zich eraan als hij onder druk komt te staan.'

'Ik weet wat u bedoelt.' Het hinderde Frans opeens. Er was eigenlijk wel veel van zijn hand niet geplaatst of ingekort sinds Arie de nieuwe hoofdredacteur was. 'We kunnen maar vijf tot tien procent schrijven van wat we weten,' mopperde hij. 'Het meeste kunnen we niet bewijzen.'

'Dat is bij ons niet anders, mijnheer,' zei de rechercheur bedaar. 'We vermoeden van veel zaken wie wat waar en wanneer heeft uitgespookt, maar we kunnen het niet bewijzen. Zolang blijft het in onze laden liggen, tot het een keertje verjaard is. En sommige dingen mogen we niet uitzoeken. Als je het toch doet, word je overgeplaatst.'

Frans keek hem aan en knikte om zijn respect te betuigen.

'Heeft u een idee of er om een bepaalde reden is ingebroken bij uw vriend? Het ziet er naar uit dat er iets speciaals is gezocht. Kunt u misschien een blik werpen of er dingen weg zijn die u kent? Computers, datadragers?' 'Als het om zoiets zou gaan zouden ze hem wel gehackt hebben,' antwoordde Frans somber. 'Ik zal straks wat gaan opruimen, als mij dingen opvallen die verdwenen zijn, zal ik u bellen. Ik denk dat het intimidatie is. Welke inbreker vernielt zoveel als hier? Ik ben blij dat de kat het heeft overleefd.'

Bij het noemen van zijn aanwezigheid liet Poema zich van Frans' arm glijden, liep naar binnen en snuffelde aan iets op de met papieren bezaaide vloer.

Een van de technici raapte met een pincet een peuk op en rook er aan. 'Cannabis. Rookt uw vriend wiet?'

'Hij rookt niet, drinkt alleen.'

De man liet het peukje in een plastic zakje vallen en schreef wat op het etiket.

'Baldadigheid?' vroeg Frans. Hij geloofde het zelf niet.

'Kan,' zuchtte de inspecteur. 'In ieder geval geen professionele inbreker. Die pakt wat hij makkelijk kan verkopen en laat geen sporen na. Had uw vriend waardevolle dingen in huis? Kunst, zilver, eerste drukken?'

‘Maakt de inrichting dan die indruk?’

De inspecteur keek hem gefronst aan. ‘U hoeft niet zo laatdunkend te doen. U wilt niet weten hoe beroerd sommige mensen wonen en temidden van allerlei rotzooi peperdure spullen hebben staan.’

‘Sorry, u heeft gelijk. Maar Bruno is altijd een armoedzaaier geweest. Dit schip heeft hij dertig jaar geleden voor een prikje gekocht en zelf verbouwd.’

De man zuchtte weer. Rechercheur zijn was waarschijnlijk een baan met veel teleurstellingen.

‘Toch intimidatie?’

‘Ik sluit niets uit.’ Hij keek hem daarbij meewarig aan, richtte plotseling zijn blik over Frans schouder en trok zijn wenkbrauwen op.

Hoofdstuk 3 Geschaduwd

Frans draaide zich met een ruk om. Over de loopplank kwam Bruno aan. Zijn hoofd zat vol bloed, zijn kleren waren bemodderd en met bloed bespat.

‘Bruno!’ Frans opluchting dat Bruno niet dood was kwam hem zelf overdreven emotioneel voor. Hij voelde zijn ogen prikken.

‘Wat zie je er uit, man!’ Hij hoestte. ‘Wat is er gebeurd?’ Zijn schorre srem kwam nauwelijks boven gefluister uit. Hij schaapte zijn keel een paar keer.

‘Klappen,’ gromde Bruno. Hij keek de rechercheur vuil aan. ‘Wat doen jullie eigenlijk tegen die Balkanese gangsters, wout?’

‘We sturen ze terug als we ze te pakken krijgen, meneer,’ antwoordde de politieman bedaard. Hij wees naar binnen. ‘Was u hier toen dit gebeurde?’

Poema kwam naar buiten en wilde opgetild worden. Bruno hield hem in zijn armen; het dier begon meteen het bloed van zijn gezicht te likken.

‘Ik lag te slapen. Gelukkig met mijn kleren aan, anders had ik hier in mijn nakie gestaan. Opeens waren ze binnen. Twee hielden me vast, de derde smet alles ondersteboven. Toen namen ze me mee in een oude Nissan Patrol. Ergens op de Maasvlakte werd ik er met klappen uitgegooid. Ik had niks bij me, heb uren gelopen. Mobiel, laptop, portemonnee, ov-kaart, alles hebben ze meegenomen.’

Hij zuchtte, zette de kat neer en trok Frans mee naar binnen. Hij sloeg de vloermat op, opende een luik en haalde er een fles whisky uit. ‘Die hebben ze gelukkig niet gevonden. Heb jij de wouten gebeld?’ Hij opende de fles, nam een teug en hoestte onbedaarlijk. ‘Zeker niemand iets te roken?’ konden ze tussen de hoestbuien door opmaken.

De vier politemannen om hem heen bewogen zich niet, in afwachting van zijn verhaal.

Frans herstelde zich, liep verder het schip in en kwam terug met een teiltje water, een washandje en een handdoek.

‘Knap je even op, dan voel je je beter.’

Terwijl Bruno zijn gezicht voorzichtig schoonmaakte, vond Frans in het bureau een doosje met een paar sigaartjes.

‘Hier, steek er eentje op.’ Hij schonk whisky in een glas en reikte het aan.

‘U drinkt waarschijnlijk niet onder diensttijd?’

De politiemannen schudden glimlachend hun hoofd.

Bruno's vingerafdrukken werden afgenomen; het onderzoek was blijkbaar daarmee afgerond, want de technici pakten hun spullen in.

'Ga maar terug naar het bureau,' zei de inspecteur, 'Ik neem wel een taxi.'

'Heeft u mij nog nodig?' vroeg de geüniformeerde politiemann.

'Hm, wacht even op de signalementen. Misschien kom je die Nissan nog tegen.'

De rechercheur kwam bij hen staan.

'Mag ik nog even de signalementen, voor zover u die zich kunt herinneren?'

Bruno, een goede waarnemer, gaf in een staccato opsomming adequate gegevens. De inspecteur knikte.

'Komen ze u soms bekend voor?' vroeg Bruno nieuwsgierig.

'Nee, maar collega's misschien wel. U geeft uitstekende signalementen.'

Ze gaven elkaar een hand. 'Komt u morgen even langs om het proces verbaal te tekenen?'

Terwijl de politiemensen via het trappetje vertrokken, liep Bruno al rokend naar voren in het schip, waar hij zijn badkamertje had. Frans wachtte in het woonvertrek, dat door een smal gangetje langs de machinekamer met de roef was verbonden. Hij raapte wat dingen op en veegde de scherven van een omgevallen blad met glazen bij elkaar. Er was eigenlijk niet eens zoveel schade.

Bruno had zich gewassen en verkleed.

'Je ziet er beter uit zo.'

'Doe even wat Arnica op de blauwe plekken, wil je.'

Frans smeerde voorzichtig zalf op de plaatsen waar Bruno geslagen was. De scheur boven zijn wenkbrauw had hij zelf al met pleisters dichtgeplakt.

'Ik heb je artikel becommentarieerd.' Onwillekeurig fluisterde Frans. 'Is dat allemaal waar? Arie heeft het geweigerd.'

Bruno zuchtte. 'Ik had niet anders verwacht. Ja, het is allemaal waar en het is nog maar het topje van de ijsberg. Mijn laptop ben ik kwijt. Gelukkig heb ik het vannacht nog aan je kunnen mailen.'

Frans aarzelde, maar zei het toch: 'Je tegenstanders kunnen alles wat je schrijft volgen als je online blijft, dat weet je toch?'

‘Quatsch!’

‘Niks quatsch. Goud is een van de zoekwoorden waar die af luisterprogramma’s op zijn afgesteld.’

‘Nou en? Ik schrijf toch om gelezen te worden?’

Ze barstten tegelijk uit in een bulderende lachbui. Het was een oud mopje: hoe controversiëler ze schreven, des te nauwkeuriger werden hun schrijfsels gevolgd door geheime diensten.

‘Neem wat whisky,’ grijnsde Bruno.

‘Nee bedankt, ik ga voor een biertje en een frietje. Ga je mee? Ik trakteer.’

Bruno zocht tussen de rommel een karton met kattenbrokjes en vulde het bakje van de kat. ‘Blij dat Poema zich bijtijds verstopt heeft. Als ze hem wat gedaan zouden hebben...’

Frans sloot het deurtje van de roef en gaf de sleutel aan Bruno. ‘Hij kan niet meer op slot. De cilinder is beschadigd.’

‘Geeft niet, er valt niks te stelen bij mij. Ik ga morgen een nieuwe cilinder kopen, dan krijg je daar ook weer een sleutel van.’

Bruno’s stamcafé was niet ver weg. Het had een terras dat over het water uitstak en ze gingen in de verste hoek zitten.

‘Wat vond je van mijn artikel?’

‘Een openbaring.’

‘Zoveel nieuwe feiten bevatte het niet.’

‘Voor jou misschien. Ik was totaal niet op de hoogte van de hoeveelheden goud die door China worden opgekocht. Waar heb je die gegevens vandaan?’

‘Her en der. Uit de kranten bijvoorbeeld. Sommige cijfers zijn officieel, maar je moet ze weten te vinden. Goudtransacties van centrale banken blijken bijvoorbeeld uit balansposten die ze één keer per week publiceren. Die moet je zelf vergelijken om de verschillen te zien. Daarvoor moet je de kranten uit het land in kwestie kennen. Sommige staan niet online, die moet je in papier op de kop zien te tikken.’

‘Ik heb bij jou nooit buitenlandse kranten gezien.’

‘Klopt. Ik neem de cijfers over van plaatselijke journalisten die blogs in het Engels onderhouden. Ik lees ook geen Grieks of Russisch of Birmees, om maar een zijstraat te noemen.’

‘Je stelt dat China een bedekte *“War on resources”* voert, teneinde de leidende economische grootmacht te worden. Ze bezitten al de grootste reserves aan zeldzame aardmetalen, onontbeerlijk voor de elektronische industrie. Daar heb ik zelf ook eens over geschreven. Dat is overigens wel geplaatst. Maar ze verzamelen nu goud om de dollar een keer onderuit te halen, stel je. Daarmee snijden ze toch in hun eigen vlees? Daar ging mijn commentaar over.’

‘Laat eens zien wat je geschreven hebt.’

Frans’ laptop herinnerde zich het wachtwoord van de wifi van het café en maakte verbinding. Bruno las de reactie op zijn artikel aandachtig.

‘Veel te zachtaardig,’ mompelde hij. ‘Man, het is tien keer erger dan jij durft te zeggen.’

‘Ik heb het dan ook voor de krant geschreven.’

‘Jij doet aan zelfcensuur, Frans.’

‘Ik heb een hypotheek af te lossen.’

‘Dat is zo. Ik heb alleen een rekening van de slijter.’ Hij zuchtte en nam een slok van zijn whisky. ‘Je hebt toch ook een vaste baan? Coördinator bij die Surinaamse stichting?’

‘Dat is voor vier dagdelen en het grootste deel gaat op aan de alimentatie. De jongens studeren; je weet niet wat dat allemaal kost.’

Bruno zuchtte weer. ‘Misschien moeten we naar andere media gaan zoeken voor dit soort artikelen.’

‘Je bedoelt blogsites met complottheorieën?’

‘Bijvoorbeeld.’

‘Ach nee, dat zijn zulke overtrokken standpunten. Daar wil je toch niet mee geassocieerd worden? Dan kun je het wel schudden als freelancer bij de kranten. En ze betalen niet.’

‘Helemaal mee eens.’ Somber draaide Bruno de amberkleurige drank rond in zijn glas. Hij dronk er deze keer heel spaarzaam van. ‘Ik heb al in ruim twee maanden geen enkel artikel verkocht.’

Frans keek hem van opzij aan. Bruno was een van de scherpzinnigste economische journalisten die hij kende in het Nederlandse taalgebied.

‘Waar leef je dan van?’

‘Op de pof.’

‘Jezus. Kun je niet over iets anders schrijven?’

‘Dat dacht ik ook. Nee dus. Ik denk dat ik op een zwarte lijst sta, of zoiets. Ik heb artikelen opgestuurd over de crisis, die helemaal niet zo controversieel zijn. NRC: geweigerd. Volkskrant, Trouw: geweigerd. De Telegraaf heb ik maar niet geprobeerd. Bij de magazines, de Groene, Hp/de Tijd, kom ik helemaal niet aan de bak. Elsevier kan mijn bloed wel drinken.

‘Kun je niet in goud speculeren? Daar weet je alles van.’

‘Leen me tien ruggen en ik betaal je over drie maanden elf terug.’

‘Ik heb geen tien ruggen. Nog geen eentje. Ik verkoop ook slecht.’

Bruno keek hem met een scheef oog aan. ‘Welkom bij de club.’

‘Wat bedoel je?’

‘Kijk, man! Het gebeurt voor je eigen ogen. Wanneer heb je voor het laatst geborreld met onze collega’s?’

‘Ik eh... ik ben al een tijd niet geweest.’

‘Allemaal hetzelfde. Zwammerdam: contract niet verlengd. Van Bavelen: al een maand niets verkocht. Tjerk: ontslagen. Diederik...’

‘Zijn vrouw heeft net een tweeling gekregen...’

‘Precies. Hij schrijft nu tamme artikelen over Griekenland en Cyprus. Ze hebben hem op zijn zwakke plek gekocht.’

‘Maar wat is er dan aan de hand? Het lijkt wel georganiseerd.’

‘Dat is het, Frans, dat is het.’ Bruno dronk zijn glas leeg en keek er mistroostig in. ‘Laten we maar naar mijn boot gaan. Nu ik weet dat jij ook krap zit, heb ik niet zoveel trek in drank meer.’

Frans wuifde naar de kelner. ‘Eentje kan er nog wel af.’ Hij boog zich naar Bruno toe. ‘Luister, dat goud hè. Denk je dat ze je daarom te pakken hebben genomen?’

‘Ik ben bang van wel. Het was duidelijk een waarschuwing.’

‘Hebben die lui nog iets tegen je gezegd?’

‘Geen woord. Om hun identiteit niet te verraden, denk ik.’

Frans keek hem aan. ‘Er is veel meer, hè?’

‘Veel meer wat?’

‘Je hebt veel meer informatie dan dat artikel dat je me gemaïld hebt.’

‘Ik zei het toch: het was nog maar het topje van de ijsberg.’

‘Heb je nog een back-up?’

Bruno keek over Frans schouder. Hij verstrakte. ‘Niet omkijken, we worden in het oog gehouden. En niet door de wouten.’

Hoofdstuk 4 Achtervolgd

Frans bevroor. Dat Bruno in elkaar werd geslagen kon hij nog wel hanteren, maar nu het gevaar ook aan zijn eigen deur klopte, vond Frans het niet zo leuk meer.

Bruno hield zijn hand voor zijn mond en hoestte. Tegelijk siste hij: 'Waar heb jij je back-ups?'

Frans nam een slok en mompelde achter zijn glas: 'Net als jij: Google Drive.'

Hij vloekte zachtjes. 'Te gemakkelijk te hacken.'

'Ik heb een externe harde schijf in mijn tas...'

'Te groot. Dat en usb-sticks zijn het eerste waar ze naar zoeken. Ze gebruiken een sterke magneet om de boel te wissen.'

Hij aarzelde, nam toen een besluit.

'Kom mee, ik weet een manier om hen af te schudden. Ik ga naar de wc, blijf jij hier zitten. Ik laat daar wat voor je achter. Als ze achter mij aan gaan, ga dan naar huis. Ik neem contact met je op.'

Voordat Frans had kunnen protesteren stond Bruno op.

'Effe pissen,' zei hij nonchalant, zette zijn halfllege glas neer en kuierde tussen de tafeltjes door naar binnen.

In Bruno's spiegelende zonnebril had Frans een ruim uitzicht naar achteren. Inderdaad ging een van de mannen die daar al enige tijd stonden te roken, achter Bruno aan. De ander bleef staan en tikte iets op zijn mobiel.

Met kloppend hart bleef hij zitten en moest de aandrang onderdrukken om er vandoor te gaan. Bruno had tijd nodig om te ontsnappen. Maar hoe ging hij dat zelf aanpakken? Hij begon zich aardig paranoïde te voelen.

Hij bekeek aarzelend Bruno's glas en zonnebril. Met een schouderophalen wenkte hij de kelner en betaalde. Hij stopte de zonnebril in zijn tas, stond op en keek zoekend om zich heen. De overgebleven volger liep heen en weer langs geparkeerde auto's. Frans ging naar binnen, naar de wc en plaste. Geen spoor van Bruno. Met een gevoel of hij iets belachelijks deed zocht hij in het toilet naar aanwijzingen. Misschien had... met een ongelovig gezicht haalde hij een usb-stick uit de wc-rol. Dus toch! Haastig stak hij het in de band van zijn onderbroek en probeerde te kalmeren. Het wassen van zijn handen hielp.

Ook door de achteruitgang weg? Nee, hij kon beter doen of zijn neus bloedde. Gelukkig had hij zijn fiets bij zich.

De man stond met zijn mobiel te frunniken. Zeker foto's te maken.

Zenuwachtig maakte hij de fiets los, sprong er op en spurte weg, over de stoep, tussen geparkeerde auto's door, tegen de rijrichting in. Een bus remde en toeterde. Achter hem hoorde hij het loeien van een motorfiets, gillende banden. Hij zwenkte de trambaan op, schoot vlak voor een hevig rinkelende tram een fietspad op. Hij haalde alles uit zijn benen. In volle vaart zwenkte hij de Coolsingel op. Een motorfiets reed achter hem door rood en scheurde zijn kant op. Hij reed een passage in, sprong van zijn fiets en wong zich door winkelend publiek heen. Aan de andere kant van de winkelpromenade nam hij een smalle doorgang en kwam uit op een straat zonder verkeer met links en rechts geparkeerde auto's. Hij hoorde de motorfiets niet meer.

Vlak bij het station kruiste hij een volle parkeerplaats en remde krachtig bij een stalen deur in een afgeragd kantoorgebouw. Hij had er een sleutel van. Binnen nam hij zijn fiets op de schouder en spurte de betonnen trap omhoog. De sleutel paste ook op de deur van een radiostudio, een van de activiteiten waar hij zich bij de stichting mee bezig hield.

Hijgend liet hij zich in een makkelijke stoel zakken. Hier was hij natuurlijk ook niet veilig: die lui wisten waarschijnlijk alles van hem, ook dat hij hier voor zijn werk vaak was. Hij haalde het kaartje van de inspecteur tevoorschijn en belde diens mobiele nummer.

Gode zij dank nam hij op.

'Met Frans Doedijns, meneer. Ik... ja, die. Ik wil u wat vragen. Ik ben bang dat ik ook door die lui gevolgd wordt. Zou er een surveillance auto langs mijn huis kunnen rijden om te kijken of alles in orde is?'

'Het is niet gebruikelijk, maar gezien de omstandigheden kan ik een uitzondering maken.'

'Als ze even bij mijn deur kijken of het slot beschadigd is. Noorderhaven... u heeft het adres. Ja, als ze even naar dit nummer willen bellen?'

'Ik zal er voor zorgen, mijnheer Doedijns.'

'Dank u. Een hele opluchting.'

Op het moment dat hij zijn mobiel weg wilde bergen ging hij af. Onbekend. Zou hij opnemen? Als het Bruno was...

Hij drukte de opneemtoets en luisterde zonder zijn naam te zeggen.

‘Frans?’

‘Bruno?’

‘Ik heb mijn achtervolger afgeschud en ik kan weer bellen.’

‘Heb je een nieuwe mobiel gekocht? Ik ben in orde, maar ik werd ook gevolgd. Ik durf niet naar huis, heb de politie gevraagd even een kijkje te nemen.’

‘Laten we verder gaan met waar we gebleven waren. Wil je bij mij logeren zolang?’

‘Dat zou een oplossing zijn. Kan een van ons de wacht houden als de ander slaapt.’

‘Dacht ik.’

‘Oké. Zie je daar. Ik haal eerst wat spullen thuis op.’

Als het veilig is.

Hij zat een beetje te dutten toen zijn toestel opnieuw jodelde.

Het was een agent van de surveillancedienst die vertelde dat zijn voordeur en het slot er onbeschadigd uitzagen.

Hij kwam overeind uit de stoel. Grimmig bedacht hij zich dat ze het niet de moeite waard vonden om bij hem de boel overhoop te halen. Blijkbaar vormde hij geen gevaar voor... voor wat? Een geheim netwerk? Elite die het plebs wil uitroeien? Buitenaardsen die van onze angst leven? Elite, ja. Althans: lui die zichzelf met geweld tot een elite willen maken. Ergens kon, ergens wilde hij het niet geloven. Hij beschouwde zichzelf als een brave burger en had niet het idee dat hij een gevaar betekende voor machthebbers of criminele organisaties. Zo onthullend waren zijn artikelen niet. Blijkbaar die van Bruno wel. Hij was diens naaste vriend en collega. Daar lag de verbinding waarschijnlijk.

Hij ging naar beneden en liet zichzelf de voordeur van het kantoor uit.

Zijn appartement was zoals hij het had achtergelaten. Hij verzamelde kleren en attributen die hij noodzakelijk achtte, waaronder een fles wijn, en trok de deur achter zich dicht. Misschien moest hij zijn huis maar verkopen en een woonboot op de kop tikken. Ergens had hij het gevoel dat het oude leventje voorbij was. Maar wat er aan zat te komen... geen idee.

Hij fietste door de drukke stad in het laatste licht van de dag. Duizenden

mensen, miljoenen, die in deze kunstmatige biotoop van asfalt, beton en glas hun leven leefden. Waren dat allemaal slachtoffers die niet beter wisten? Als je naar hun vakantiegedrag keek kon je een glimp opvangen wat ze misten. Zand, zon, water. Sneeuw en beweging. Natuur, bergen, strand, bomen, gras onder je voeten, spelende kinderen, kletsen bij een vuurtje.

Het was Frans vreemd te moede toen hij zijn fiets aan Bruno's reling vastketende. Hij aaide Poema, die gelijk met hem de loopplank was opgekomen. Uit de kleine raampjes straalde geel licht. Het rook naar gebakken uien en knoflook. Zijn maag begon te rommelen.

Het deurtje van de roef was op slot. Hij rammelde eraan en riep zijn naam. Even later liet Bruno hem met een grijs binnen en wees met een pollepel op het fornuis. 'Ik dacht dat je wel honger zou hebben.'

'Dan komt deze fles wijn vast van pas,' zei Frans monter.

Bruno schepte twee borden op, terwijl Frans glazen en bestek op het tafeltje zette.

Bruno liet een soort kraaltjes zien. 'Afluister mike's.'

Frans keek hem met open mond aan. Dat Bruno werd afgeluisterd was één ding, maar dat hij die dingetjes wist te vinden...

'Wie ben jij, Bruno? Of, wàt ben jij?'

Die lachte en nam een hap. 'Laat het niet koud worden.'

Frans vermande zich en schonk wijn in. 'Vertel eens?'

'Ik was ooit werkzaam bij een inlichtingendienst. Ik heb mijn dingetje om me te af te schermen mee mogen nemen. Zelfs tegen de laatste versie in mogen ruilen. Tegen een prijs natuurlijk.'

'Dus het zijn niet je oud-collega's die je af luisteren?'

'Waarschijnlijk wel. Ze willen weten of ik hen alles wel vertel wat ik weet.

Het is een grijs gebied, Frans. De dienst werkt in principe voor degenen die aan de macht zijn. Ook die macht voelt zich af en toe bedreigd door het netwerk dat zich steeds duidelijker manifesteert.'

'Ingewikkeld,' mopperde Frans. 'Wat voor netwerk?'

'Laat ik het zo zeggen. Het netwerk van koningshuizen, adel, bankiers en grootindustriëlen dat tot in de twintigste eeuw openlijk aan de macht was, is ondergronds gegaan. Ze trekken nog steeds aan de touwtjes, achter de schermen. Zij bepalen hoever politici kunnen gaan en waar en wanneer er oorlog wordt gevoerd. Nu wordt deze elite zelf bedreigd.'

Waardoor?’

‘Internet.’

Frans knikte bedachtzaam.

Ze aten in stilte hun borden leeg.

‘Oké, ik neem aan dat je mijn stickje hebt gevonden?’

‘Ik heb hem gekopieerd.’

Hij legde de oorspronkelijke usb-stick op tafel. ‘Ik heb er nog niets van kunnen lezen. Wat staat er op?’

Bruno stond op en schepte de borden nog eens vol.

‘Transacties, onder andere.’

Frans keek hem vragend aan.

‘De centrale banken van enkele EG landen met grote schulden verkopen in alle stilte goud, buiten de markt om, aan Chinese banken. Voor een prijs, ver boven de officiële notering.’

‘Ook al?’ Frans fronste even zijn wenkbrauwen. Hij knikte. ‘Veel?’

‘Honderden tonnen en het wordt allemaal naar Hongkong gevlogen.’

‘Zoveel?!’

‘Het is niet het enige goud dat met elke vlucht daar aankomt, Frans. Ze kopen overal fysiek goud op, tegen prijzen die ver boven de marktwaarde liggen.’

‘Dumpen ze soms hun dollars?’

‘Ik schat dat ze de helft van hun dollartegoed al in goud hebben omgezet.’

‘Maar dat zou dan toch ergens te merken zijn, aan de koersen?’

‘Niet met fysiek goud. Of eigenlijk wel: de goudprijs was lange tijd aan het zakken, maar is het laatste half jaar redelijk stabiel gebleven. En de dollars gaan naar een grote verscheidenheid aan goudleveranciers. Die dollars komen heel geleidelijk weer terug in de markt, daar merk je weinig van. Te gespreid voor grote schokken.’

‘Ze kopen clandestien gewonnen goud uit Suriname.’

‘Wat?’ Bruno keek hem aan alsof hij iets hoorde wat hij nog niet wist.

‘Alleen al in Suriname zijn volgens schattingen meer dan 80.000 illegale goudzoekers actief. In de beide buurlanden is het al niet veel anders.’

‘Verdomd. Dan is het nog veel grootschaliger dan ik dacht. Om hoeveel goud gaat het?’

‘Dat weet niemand. Een schatting is dat de meesten daadwerkelijk goud vinden. Stel dat ze gemiddeld een gram per dag weten te winnen. Dan hebben we het over 80 kilo per dag. In Suriname alleen al. Iamgold, die de grootste goudmijn heeft, wint er officieel 30 kilo per dag.’

Bruno floot. ‘Zoveel? Dan spreken we over, 80.000 maal 40.000 per kilo, ruim drie miljoen dollar per dag aan clandestien goud!’

‘Eén miljard per jaar. Tot nu toe dacht ik dat drugshandelaren hun dollars in goud omzetten.’

‘Dat doen ze ook. Er is naar schatting 2000 ton goud in handen van drugkartels.’

‘Zoveel?’ Frans liep naar het espressoapparaat op het aanrecht en zette twee kopjes.

‘Cognacje d’r bij?’

‘Lekker. Maar waarom, Bruno?’

‘China had vorig jaar meer dan 2000 miljard aan dollartegoeden en Amerikaanse waardepapieren. Dat is een hoeveelheid waarmee ze de dollarprijs kunnen manipuleren. Ze haten de Amerikanen vanwege hun arrogantie – de pot verwijt de ketel. Daarom hebben ze zoveel goud nodig: als de dollar keldert, stijgt het goud. Want het zijn ook kooplui: de Amerikanen een poepje laten ruiken is hun grootste wens, maar het mag liever geen geld kosten.’

Frans schudde ongelovig zijn hoofd.

‘Dit is nog maar het topje van de ijsberg, Frans. Er is iets vreemds aan de gang met het goud. Er is nog een partij die massaal goud opkoopt. Die is volledig onzichtbaar. Ik kan een onbekende goudstroom uit mijn analyses distilleren, maar dat is louter statistiek.’

‘Dat klopt met wat ik in Suriname heb opgevangen.’

‘O? Vertel eens?’

‘Niets concreets, ben ik bang. De goudzoekers laten opkopers tegen elkaar opbieden, dat heeft de prijs opgejaagd. De ene partij bestaat voornamelijk uit Chinezen, die volgens jouw gegevens voor China kopen. De andere partij is schimmig. Er schijnen onderzoekers verdwenen te zijn. Ze willen blijkbaar onzichtbaar blijven tegen elke prijs.’

Bruno trok aan zijn kin.

‘Noem eens een paar algemene cijfers,’ vroeg Frans.

‘Oké. Men rekent met een totale gewonnen hoeveelheid goud, sinds de oertijd, let wel, van 150.000 ton. Helemaal niet zoveel, dus. Analisten komen op een percentage van ca 15% dat verloren zou zijn gegaan. 22.500 ton! Dat lijkt me nogal veel, maar daarover straks.’

‘Wacht even, ik ga het opschrijven.’

‘Van de 127.500 ton goud die bekend is, is circa een derde in handen van centrale banken, zeg 42.000 ton. Of was dat. De rest is in handen van particulieren.’

‘Wat? 85.000 ton in handen van particulieren? Vergissen ze zich niet?’

‘Er zijn misschien wel een miljard mensen die, zeg, gemiddeld twintig, dertig gram hebben aan sieraden. Dat is al 20 tot 30.000 ton.’

‘Ik dacht dat de centrale banken het meeste goud hebben.’

‘Nee dus. Maar nu komt het. Die 15% verloren goud, meer dan 20.000 ton, is volgens mij helemaal niet verloren! Ik denk dat er heel veel goud al sinds mensenheugenis in bezit is van een paar rijke families. Dynastieën zou je ze bijna kunnen noemen.’

‘Zoals de Rothschilds?’

‘Ja. Die zijn al minstens zes eeuwen met geld en goud aan het manipuleren. Misschien al wel langer. Het is niet algemeen bekend, maar gedurende de Middeleeuwen in Europa was de hoeveelheid geld, dus goud en zilver – iets anders was er niet – maar een fractie van wat er in omloop was in de nadagen van het Romeinse Rijk. Waar is dat goud en zilver al die eeuwen gebleven? Opgespot? In de Islamitische rijken was in die periode geld genoeg in omloop, de handel floreerde, er werd de mooiste kunst gemaakt. Dat kan alleen als er voldoende geld is.’

‘Begraven in een pot in de achtertuin?’

‘Zeker, maar geen duizenden tonnen.’

‘Ik heb gevonden dat de hoeveelheid goud dat gewonnen was in 1998 werd geschat op 125.000 ton. Zou er dan in de afgelopen 15 jaar 25.000 ton bijgekomen zijn?’

‘Ik denk dat in die analyse niet alle bekende goud is geteld. De bekende producenten produceren officieel niet meer dan anders, om de prijs stabiel te houden, maar ik heb aanwijzingen dat er goudmijnen zijn die, buiten elke boekhouding om, grotere hoeveelheden produceren. Wat jij over Suriname vertelt past daarin. Het zou best kunnen dat er veel meer goud uit

Suriname en de Guyana's verdwijnt dan iedereen denkt. Hoe weten we niet. Ik denk dat er clandestiene grensovergangen zijn en geheime wegen.'

'Ja, hoe zit dat logistiek in elkaar? Hoe zouden ze tonnen illegaal goud uit Zuid-Amerika weten te verschepen?'

'Waarschijnlijk met onderzeeërs, net zoals sommige drugkartels grote partijen verschepen.'

'Dat klinkt plausibel. De Amazone is diep. Een duikboot kan onder water ver het binnenland in komen.'

'Ja, dat is de bottle-neck niet.'

'En Rusland? Heb je een idee wat voor rol die speelt?'

'Goede vraag. Voor zover ik kan analyseren produceert Rusland vrij veel goud, maar verkoopt het niet. Zij werken volgens mij ook aan een goudstandaard voor de roebel.'

'Dan heb je het over vier grote partijen: China, drugsbaronnen, onbekenden, Rusland.'

'De drugsbaronnen hebben wel wat goud, maar doen er niets mee. Nee, ik denk dat er twee partijen zijn die goud verzamelen om de dollar te zijnertijd te vervangen door een eigen wereldmunt: China en die onbekenden, waarschijnlijk de zeven rijkste families. Dat zijn Amerikanen en Europeanen. Rusland houdt zich afzijdig en spaart voor zichzelf.'

'Dat mag allemaal dan zo wezen. Wat heeft dat te maken met het dooddrukken van de vrije meningsuiting?'

Bruno ging zitten, nam een teug cognac, hoestte, nam een trek van zijn sigaar en barstte los in een onbedaarlijke hoestbui.

Frans stond geërgerd op en haalde een glas water. 'Wees toch niet zo gulzig,' mopperde hij. 'Nou?'

'Massapsychose,' hoestte Bruno. 'Een verborgen elite houdt het volk dom en houdt het koest met brood en spelen. Games, porno, tv, smartphones, tablets.'

'Dat is al zo oud als de wereld.'

'Ja, maar nu is de schaal waanzinnig groot en de middelen kennen geen grenzen....'

De boot schommelde.

'Iemand aan boord,' siste Bruno.

Hoofdstuk 5 Weer Suriname

De boot schommelde opnieuw. Bruno pakte de cognacfles bij de hals, klaar om de bodem er uit te slaan. Frans hield zijn adem in.

Gerammel aan de deur, dan de drukbel. Ringring.

‘Frans? Ben je daar?’ hoorden ze een gesmoorde stem.

De spanning liep uit hen weg als urine uit hun blaas.

Frans liep naar de deur, Bruno nam een teug uit de fles in zijn hand.

‘Frans! Ik wist het! Ik zag je fiets, man.’

André, een omvangrijke Creool en collega van Frans, trippelde behendig het trappetje omlaag de roef in.

‘Dag schat, dag Bruno. Ik was bij je deur, geen Frans. Ik dacht, die zit bij zijn vriendje op de boot. En ja hoor, van verre was die walgelijke fiets van je aan de reling te zien.’ Hij lachte vrolijk. ‘Latertje, hè? Maar gelukkig is nog niemand naar bed.’

‘Oef, André, ik dacht even dat we opnieuw overvallen zouden worden,’ kreunde Bruno. Hij liet zich afwerend omhelzen.

‘Wat?’ André wist zijn tors en dikke benen in een bevallige beweging op een stoel neer te laten en keek Frans liefdevol aan. ‘Fransje, *dear*, ben jij vanavond nog in de studio geweest?’

‘Ja! Ik werd achterna gezeten en heb me er een poosje schuil gehouden. Hoezo? De deur valt toch vanzelf in het slot?’

‘Ik kom er net vandaan, joh. Er is brand geweest. Hier, ruik maar.’ Zijn mouw rook meer naar parfum dan wat anders, maar er zat inderdaad een penetrant chemisch luchtje aan.

‘De hele studio is gesmolten plastic. De rest is kletsnat door de sprinkler.’ Frans voelde de grond onder zich wegzinken. Met beverige benen ging hij zitten. ‘Dan ben ik net op tijd ontkomen.’

‘Waarom?’ Er klonk iets hards in het geaffecteerde timbre van André’s stem.

Frans vertelde hoe hij aan zijn achtervolger had proberen te ontkomen. ‘Ik denk dat ze brand hebben gesticht, vlak nadat ik weg ben gegaan. Ik had de politie gevraagd te gaan kijken bij mijn appartement, daar waren ze gelukkig nog niet geweest.’

‘De brand was dus geen ongelukje?’

Frans knikte somber. ‘Nee, Bruno en ik worden vandaag eh... behoorlijk geïntimideerd. Bruno is ontvoerd en in elkaar getremd, zijn boot is overhoop gehaald, alle computers en bestanden gestolen, ik werd ook gevolgd...’

‘Politie gebeld? Nee natuurlijk...’

‘Jawel,’ zei Bruno. ‘Frans heeft ze erbij gehaald. Ik ben niet zo dol op de wouten, maar in dit geval heb ik ze liever vóór me werken dan tegen me.’

André keek hen schrandler aan. ‘Het heeft natuurlijk niets te maken met wat jullie op het spoor zijn...’ Met een koket glimlachje nam hij de fles uit Bruno’s hand en schonk zichzelf een bodempje in. ‘Drugs?’

‘Nee, goud. Onder andere, ik...’

André hoestte en zette zijn glas neer.

‘Hoor ik dat goed?’

‘Ja, hoezo?’

‘Ik heb het er toevallig laatst met Frans over gehad, over de illegale en legale goudwinning in Suriname.’ Hij nam een slok. ‘Er is een grote gouddeal op komst. Twee multinationals hebben enorme concessies aangevraagd. Het hele land is in rep en roer, allemaal geldwolven die een goudkorreltje mee willen pikken, corruptie, omkoping...’

‘Ja, die verhalen kennen we,’ zei Bruno droog. ‘Ik meen dat jij geen vriend bent van de nieuwe president?’

André keek hem even uitdrukkingloos aan, schudde dan zijn hoofd. ‘Daar gaat het niet om. Er is wat anders waarvoor ik je wil spreken, Frans.’

‘Zeg het me maar.’

‘In je artikelen over oliewinning en gaswinning heb je geschreven over de milieu-effecten.’ Er was weinig meer over van het nuchtere praten, waar André graag mee shockeerde. ‘In Suriname dreigt een enorme milieuschade te ontstaan, net als in Nigeria, alleen dan niet met olie, maar met kwik en andere chemicaliën waar de illegale goudzoekers mee werken.’

‘Ik begrijp dat in Suriname het goud voornamelijk in sediment zit, waar het met spoelen en oplossen in kwik uit gewonnen moet worden?’

‘Ja. Ik heb Frans een getal genoemd van 80.000 illegale goudzoekers, tel daar ongeveer 40.000 legale bij op, die het op hun eigen grond of concessie doen. De Indianen klagen dat in sommige rivieren de vis vergiftig is geworden, of zelfs dood gaat.’

‘Ik heb er een artikel over geschreven, maar ook dat is geweigerd,’ mopperde Frans. “‘Niet interessant voor onze lezers”, vond onze hoofdredacteur.’

‘Je hebt het me laten lezen en ik vond het nogal mager,’ zei Bruno. ‘Je had veel meer onderzoek kunnen doen.’

‘Dan zou het helemaal niet geplaatst worden.’

‘Dan had je tenminste een goed artikel geschreven.’

Frans zweeg gepikeerd.

‘Als je werkelijk wilt weten hoe het zit, kan ik je in contact brengen met een collega van je, Ramon. Hij is free-lance journalist in Paramaribo,’ zei André.

‘Als dat zou kunnen. Heb je zijn emailadres voor me?’

‘Jawel, maar hij gebruikt het zelden. Ik zal het je morgen smsen. Maar je zult er zelf heen moeten, vriend.’

‘Waarom?’

‘Er is teveel wat onder tafel moet blijven. Suriname is een groot dorp, wat dat betreft. Iedereen weet wie er fout zit, maar niemand zegt er hardop iets over. Zijn email en telefoons worden getapt.’

‘Hoe weet je dat?’

‘Heeft hij me verteld.’

Frans keek Bruno aan en Bruno André.

André grijnsde en stond gracieus op. ‘Ik duik het nachtleven nog even in, lieverds. Houd het rustig, samen, hè?’ Giechelend liep hij het trapje op en wurmde zich door het deurtje.

‘Die weet meer,’ zei Bruno somber en sloeg het laatste bodempje in de fles achterover.

Frans schudde zijn hoofd. ‘Hij weet wie er meer weet; dat is wat anders. Maar ik ben blij met zijn aanbod.’

‘Ben je dan echt van plan naar Suriname te gaan?’

‘Hm. Ik heb het gevoel dat daar allerlei dingen aan de oppervlakte komen die hier in Europa of in Amerika zo goed verborgen zijn dat je er niet achter komt. Daar... ik denk dat het heel wat op zal leveren.’

‘Wat ga je er mee doen? André bevestigde nog eens wat de gemiddelde ervaring is van onderzoeksjournalisten: je artikelen worden geweigerd en je krijgt een gevoelige waarschuwing als je het toch probeert.’

‘Ik weet het niet, Bruno. Een boek schrijven, denk ik. Met jou, als je dat wilt.’

Bruno grinnikte. ‘Jaja, Doedijns en Sartiri, Surinam-gate. Ik zie het al voor me.’

Frans gaapte. ‘Kan ik hier blijven slapen? Ik durf eerlijk gezegd niet naar huis.’

‘Dat is goed. Kom, help even de loopplank binnenhalen. Dan moeten ze iets meer moeite doen om op de boot te komen.’

Op het achterdekje keken ze wantrouwend om zich heen.

Op de kade was niemand te zien. Er stonden de gebruikelijke hoeveelheid auto’s geparkeerd. Er was echter nergens een oude Nissan Patrol te bekennen.

Bruno maakte een ketting los en samen kregen ze de zware loopplank binnenboord.

Weer binnen fluisterde hij: ‘Ik heb een onheilspellend gevoel, Frans. Ik ben bang voor brandstichting. Laten we de rivier opgaan.’

‘Varen? Kan dit cavaleje nog varen?’

Bruno grijnsde. ‘Ja, dat hoop ik tenminste. De motor heeft in jaren niet gelopen. Ik mag hier liggen omdat deze kade voor varende schepen is. Daarom liggen we naast elkaar met de kont naar de wal.’

Hij dook door een deurtje, waar een wolk olielucht uit kolkte.

‘Da accu’s zijn vol, dus ik kan een tijdje doorstarten,’ hoorde Frans hem mompelen. Even later klonk het oorverdovende geluid van een startmotor en ronddraaiende machinedelen.

De hele boot schudde toen de motor aansloeg. Het stonk verschrikkelijk naar halfverbrande dieselolie, van buiten kwam een vlag uitlaatgas binnen. De motor begon regelmatig te lopen en de boot ging op een aangename manier meetrillen.

‘Zo, nu de trossen los en het water, stroom en de riolering afkoppelen.’

Bruno draafde heen en weer in het gangboord. Op de buurschepen ging hier en daar een licht aan.

‘Wat ben je aan het doen, gek!’ werd er geroepen. ‘Weet je wel hoe laat het is. Zet die verdomde motor uit, wil je.’

‘Maar jij voor los,’ fluisterde Bruno. ‘Laat de tros maar in het water vallen, die pik ik later wel weer op.’

Ten koste van enige schaafwonden aan zijn handen kreeg Frans het staaldraad los van de bolder in de voorplecht en liet het losse eind in het water glijden. De boot begon van de kade af te bewegen. Opgewonden bleef Frans in de boeg staan. Bruno koerste op de brug over de havenmondning af. Hij was hoog genoeg. Opgelucht keek Frans tegen de betonnen onderkant aan. Het geplof van de uitlaat onder de kont van het schip was een paar tellen oorverdovend, toen waren ze op de rivier.

Frans ging naast Bruno staan en hield zich vast aan de reling toen het schip begon te deinen op de golven van een voorbijvarend vrachtschip. Hij was op weg gegaan naar een ver doel. De rivier zou hem er brengen. Tegelijk was er verwarring. Zou dit niet de goede rivier zijn? Er was iets bekends aan, waardoor hij het gevoel had het juiste te doen. Hij tuurde naar het water, naar de gebouwen van de stad.

Dat was het! Het werd vloed, de rivier stroomde de verkeerde kant op! Dat gebeurde ook op die andere rivier..

‘Ik heb een vriend in Dordrecht,’ zei Bruno. ‘Hij heeft ook een schip. We kunnen wel een paar dagen bij hem langszij liggen.’

Het varen op de nachtelijke rivier gaf rust en was opwindend tegelijk. Ze waren eindelijk buiten bereik van wat hen op de nek zat.

‘Hoe gaan we hiermee verder?’

‘Een rookgordijn leggen. Doen of we erg geschrokken zijn en heel braaf worden. Jij gaat onopgemerkt naar Suriname, via Parijs en Cayenne. Daar huur je een auto om naar Paramaribo te rijden.’

‘En jij?’

‘Ik ga niet naar Dordrecht, heb ik net besloten. Mijn vriend daar heeft vrouw en kinderen. Ik vaar vannacht door naar Wijk bij Duurstede, we hebben de vloedstroom mee. Morgenochtend schutten we en varen door naar Amsterdam. Daar vind ik wel een plekje.’

‘Ik heb morgen een afspraak.’

‘Ik zet je wel in Utrecht af, daar pak je de trein naar Rotterdam en doe dan een tijdje of je neus bloedt. Gehoorzaam zijn aan Arie en suffice artikelen schrijven.’

‘Ik zal wel moeten. Ik heb behoorlijk wat geld nodig voor de reis.’

‘Goed zo. Als je even onder het vloerkleed wilt kijken; ik heb daar nog een fles, meen ik.’

Frans ging de roef in en sloeg het vloerkleed op.
'Neem ook een sigaartje voor me mee.'

Het aanleggen bij de sluis ging goed, ook al waren ze een beetje aangeschoten. Van slapen kwam niet veel: het begon al licht te worden en het schutten begon.

In Utrecht legde Bruno even aan onder een brug. 'Het is vanaf hier niet zover naar het station.'

'Ik ruik koffie.'

'Dat is Douwe Egberts. Ik sms je. Je hebt mijn nieuwe nummer?'

'Ja. Goede vaart. Lukt dat nog?'

Bruno zag er verlopen uit.

'Zolang de alcohol niet is uitgewerkt, red ik het wel.'

Frans zette zijn fiets op de wal en zwaaide het schip na. Katterig begon hij aan de tocht naar het station. De afstand viel gelukkig mee en hij knapte aardig op van het fietsen. Dat werd weer minder in de trein, de conducteur moest hem wakker maken in Rotterdam.

Eenmaal thuis gaf hij het op om tegen de slaap te vechten en kroop in bed.

Hoofdstuk 6 Droom

Hij was een Indianenjongen in een oerwoud en kon niet praten. Hij wist waardoor, hij had een pijl door zijn keel gekregen toen zijn stam was uitgemoord. Het was een gegeven, geen emotie.

Naast hem stond een jongen. Zijn broer, maar ook niet zijn broer. Hij had iets gezegd. Het was heel belangrijk, want ze waren er niet bang door. Hij moest het ook weten. Want hij was wel bang.

Waarvoor is... ons volk toen gevlucht?

Tot zijn verrassing kon hij in de geest met zijn broer spreken.

‘Dat is een heel verhaal.’ Zijn broer sprak gewoon hardop.

Vertel het me.

‘Kom mee. We gaan bij de rivier zitten, dan zal ik je vertellen hoe en waarom ons volk hier is gaan wonen.’

Hij liep zijn broer achterna en trok hem aan zijn arm.

Ik wil graag eerst weten waarom jullie niet bang zijn.

‘Wat wil je toch? Dat zit in het verhaal.’

Maar wat is het?

‘Goed dan. Wij hebben een profetie dat we een Mond van de Aarde moeten open maken, waardoor alle kwaad verdwijnt.

Hij stond stokstijf stil.

De stam heeft... mijn oude stam ook...

Zijn broer keek hem verwonderd aan. ‘Wat is er met je?’

Hij vermande zich en liet de kolken in zijn lijf en geest door zijn voeten in de aarde vloeien, zoals hij van de meesterjager had geleerd.

Mijn vader was sjamaan van de stam. Hij had visioenen van een groot water dat ademt en een Mond die we moesten openen. De stam zou daarheen vertrekken, toen kwam de overval.

‘Dan zijn onze stammen verwant, broer.’

Hij had nog een vraag.

Als de Mond geopend is, gaan de Slachters dan ook... weg?

‘Ik denk het wel.’

Kan de Aarde dat? Kan de Aarde de Slachters laten verdwijnen?

‘De Aarde is onze moeder en de Zon is onze vader. Wie zouden er machtiger kunnen zijn?’

Ja, dat was zo. Als de Aarde dat kon, zouden zijn zusjes misschien vrijgelaten worden. Als de Aarde dat zou bevelen... zouden de Slachters dan werkelijk gehoorzamen? Twijfel boorde gaten in zijn hoop.

‘Zal ik je nu onze geschiedenis vertellen?’

Hij knikte verslagen, de even opvlammende hoop was alweer gedoofd.

‘Ons volk is drie generaties geleden vertrokken uit de hoofdstad van het Incarijk.’ Ze gingen tegen een omgekeerde kano zitten in de schaduw van een kankantri boom. Het was een geestenboom, wist hij, maar de voorouders van dit volk woonden in voorwerpen die in de tempel waren opgeborgen. Zo hadden ze hen mee kunnen nemen tijdens hun vlucht. Hij beseftte hoe praktisch dat is als een volk moest verhuizen.

Hij keek zijn broer een beetje wazig aan. Het duurde even voor tot hem doordrong wat die net had gezegd.

Wat heeft dat met die profetie te maken?

‘Rustig maar, ik zal je het hele verhaal vertellen. Daarna mag je vragen.’

Ik ben bang dat we te weinig tijd hebben.

‘Goed, ik zal het eerst in het kort vertellen. Dan ben jij niet meer zo ongeduldig en kan ik daarna het hele verhaal doen.’

Dank je.

‘Ons volk is oorspronkelijk afkomstig uit een bergachtige streek hier heel ver vandaan. Wij zijn al sinds mensenheugenis de bewaarders van tempelschatten en bestuurders van de tempelsteden. Lang geleden begonnen mensen weg te trekken uit steden in het noorden...’

Waarom?

‘Zit toch een beetje stil. Ik kom zo aan de profetie. Het grote Mayarijk was opgehouden te bestaan en het centrale leger hield op te bestaan. We denken dat toen de eerste Slachters ontstonden uit gedemoniseerde krijgers. Want dat deden ze, ik bedoel de sjamanen van de krijgers. De krijgers kregen een demon mee als ze moesten strijden, waardoor ze onoverwinnelijk werden. Maar als er geen sjamaan is om de demon weg te halen als de strijd voorbij is, raakt een krijger voorgoed in de ban van zo’n demon. In ieder geval trokken de stammen van de leiders uit het laagland naar steden in de bergen die goed te verdedigen waren. Ze hebben de meest waardevolle attributen uit de tempels en de talismans van de belangrijkste voorouders meegenomen.’

Hij keek hem aan, maar hij had deze keer niets te vragen.

‘De leidende stammen kregen onenigheid over de profetie. De zeven stammen van onze stad zijn de beheerders van een stapel stenen tabletten, waarop geschiedenis en toekomst staat beschreven in de geheime Mayataal. De andere leiders in de hoofdstad vonden dat die voorspelling hen het recht gaf met geweld de baas te spelen over alle andere volken. Ze wilden zelfs mensenoffers...?’

Mensenoffers? Hij sprong overeind en keek zijn broer ontsteld aan. Hij had al een hele tijd niet aan zijn zusjes gedacht.

Jullie offeren toch geen mensen?

‘Ga zitten, broer, maak je niet zo druk. Natuurlijk offeren wij geen mensen. Daarom zijn onze zeven stammen juist weggetrokken uit de hoofdstad.’

Hij bleef staan en keek ingespannen naar zijn voeten, alsof daar de antwoorden uit zouden komen.

Het antwoord kwam. Zijn zusjes keken hem door zijn voeten in de ogen en hij barstte in snikken uit.

‘Broer, wat is er?’

Mijn zusjes, griende hij, mijn zusjes zijn gestolen. Ze... ze zijn een tweeling. Ze waren niet gedood, ik heb ze niet kunnen vinden... Hij blèrde het uit.

Zijn broer omarmde hem geschrokken. ‘Dat... dat wist ik niet. Heb je het dan aan niemand anders verteld?’

Ik durfde niet aan hen te denken.

‘We zullen straks naar de sjamaan gaan om het hem te vertellen. Het is belangrijk, denk ik, want in de profetie staat iets over tweelingmeisjes.’

Wat dan?

‘Dat weet ik niet precies. Onze sjamanen bestuderen de profetie al generaties lang, maar er ontbreken stukken, en van wat we hebben begrijpen we niet alles. Er staat ergens een teken dat we vertalen als tweelingzusjes, maar het is niet duidelijk wat hun functie is.’

Waarom niet?

‘Er ontbreekt een heel tablet, tussen de twee laatsten. Verder zijn er hier en daar stukken afgebroken die we niet meer hebben, waardoor sommige teksten en symbolen onbegrijpelijk zijn.’

Heb je ze wel eens gezien?

‘Vaak genoeg. In sommige lessen leren we een tablet lezen. Daarom kan ik je erover vertellen.’

Kun jij lezen? Wat staat er dan?

‘Dat...’ Een kreet vanaf de rivier. De stem leek die van Caribi. Ze sprongen op en tuurden over het blikkende water. Een kano dreef voorbij, er lag iemand in.

Zonder zich te bedenken draaide hij de kano om waar ze tegenaan hadden geleund en trok hem naar het water.

Help me dan toch!

Zijn broer greep twee peddels en duwde de kano zo hard het strandje af dat hij in het water viel.

Met een schreeuw kwam Frans overeind.

Hoofdstuk 7 Gehackt

Hij zat op de rand van zijn bed. De droom ging niet weg. De beelden en de gesproken woorden, ze kwamen in fragmenten voorbij zijn geestesoog. Hij voelde aan zijn keel. Die was dik en pijnlijk. Van het schreeuwen, of van de pijn? Als hij geen stem had in de droom, hoe had hij dan met zijn broer kunnen praten? Telepathisch?

Hij probeerde greep te krijgen op de kaleidoscopische beelden. Geleidelijk kalmeerde de mallemolen in zijn brein en kon hij stukken van de droom in zijn geheugen opslaan. Hij had zichzelf al lang geleden getraind om nachtelijke invallen en inzichten op te slaan, zonder ze te hoeven opschrijven. Deze droom was levensecht en vreemd, er zaten betekenissen in die hij niet kon achterhalen. Door ze zo scherp mogelijk in zijn herinnering op te bergen zou er vanzelf begrip komen, verwachtte hij.

Hij douchte, zette koffie en smeerde een paar boterhammen.

Tijd voor de dagelijkse werkelijkheid. Met gemengde gevoelens las hij een opdracht van de hoofdredacteur. Het was een weerzinwekkend duif onderwerp. Dat had hij nu net nodig. Misschien was het wel opzet, bedacht hij zich. Het inzicht maakte dat hij zich elektrisch voelde. Arie wilde natuurlijk checken of hij wel in de pas wilde lopen. Goed, rookgordijn, had Bruno gezegd. Hij mailde terug dat hij er aan ging beginnen.

Tussen de andere mails was een vreemde, die niet als spam was herkend. Hij durfde hem niet te openen.

Op zijn mobiel waren ook berichten, waaronder een sms van André met een uitnodiging op kantoor te komen in verband met de brand in de studio. Het was het beste om dat als eerste af te handelen. De privé berichten en gemiste oproepen liet hij voor wat ze waren.

André was inderdaad op kantoor, als enige.

‘Dag schat,’ riep hij vrolijk, ‘ik heb alles al geregeld, hoor. Er komt een technisch onderzoek. Ze denken dat het een te heet geworden versterker is geweest. Nou ja, ik vraag je. Koffie?’

Frans knikte en nam even later een kopje espresso aan.

‘Je ziet er uit als een dweil. Zeker de hele nacht doorgezopen.’

‘Worden we hier afgeluisterd?’ fluisterde Frans schichtig.

‘Kom, drink je koffie, ik wil je iets laten zien.’

Buiten zei André: ‘Ik denk het wel. Als subversief broeinest zou het mijn eer te na zijn als we niet werden afgeluisterd. Luister, ik zal je Ramons geheime emailadres influisteren. Het is van zijn buitenvrouw, dus wees er voorzichtig mee.’

‘Buitenvrouw?’

‘Maitresse, heet dat hier.’

Frans herhaalde het adres een paar keer in gedachten om het op te slaan. Een goed geheugen was het enige middel tegen af luisterpraktijken.

‘Hoe is het met Bruno?’

‘We zijn vannacht weggevaaren, We hadden het Spaans benauwd. Hij zei dat hij bang was voor brandstichting met een molotovcocktail. Hij heeft me in Utrecht afgezet en is doorgevaaren naar Amsterdam.’

‘Dat dat oude ding nog vaart. Oké, man, hoe is je besluit? Ga je nog naar Suriname?’

‘Ik wil een paar dagen doen alsof ik geschrokken ben en voortaan braaf zal zijn. Ik moet ook wat extra verdienen voor de reis. Weet jij een veilig adres in Paramaribo?’

‘Zal ik je morgen vertellen, ik moet het eerst even vragen. Ik Skype af en toe met ze, dat zal niet opvallen. Als ik jou was zou ik over Parijs...’

‘Dat zei Bruno ook al. Ik ga met de boemel naar Brussel, was het plan, en vandaar met de Thalys naar het vliegveld. Nergens inchecken in Nederland.’

‘Verstandige jongen.’

‘Er is nog iets dat ik je wil vragen. Ik heb vannacht een heel heldere droom gehad, ik weet hem nog helemaal. Ik was een Indianenjongen, ergens in Zuid-Amerika... wat sta je naar me te kijken?’

‘Niks, ga door.’

‘Het ging over een profetie, dat de stam een mond van de Aarde moest openen, ergens bij een rivier waar de adem van de zee... wat is er?’

‘Zeg niks meer.’ Als het nichterige was verdwenen. André vatte zijn arm en keek hem doordringend aan. ‘Vertel het tegen niemand, Frans. Ik heb van die profetie gehoord, van een Indianenjongen waar ik ooit iets mee had. Je moet een loekoeman hebben, maar wie?’ André wreef zijn gemillimeterde schedel. ‘Ze zijn niet allemaal te vertrouwen, weet je.’

‘Die jongens in Nederland zijn allemaal commercieel geworden,’ mompelde hij. ‘Je moet een sjamaan hebben die zowel in de winti van Marrons als die van de Indianen ingewijd is.’ Hij lachte even. ‘Alle gekheid op een stokje, Frans. Ik ben nu even helemaal een chauvinistische Surinamer. Wat jij hebt gedroomd is voor Suriname van groot belang.’

‘Die indruk heeft de droom inderdaad bij me achtergelaten. Ik voel dat er ergens een connectie is met het goud, alleen is daar in de droom niets over gezegd.’

‘Het gaat om macht en hebzucht, Frans. Het gaat om de vraag of we daar het slachtoffer van blijven, of dat er gerechtigheid komt.’

Frans keek André met een nieuw respect aan. Hij had altijd al geweten dat het nichterige gedoe een vermomming was; nu kwam iets van André’s ware drijfveren aan het licht.

‘Ik kan je hier niet verder helpen, Frans. Je zult in Suriname meer kunnen vinden. Ramon kun je vertrouwen, hij zal je helpen.’

Ze namen op een hoek afscheid en Frans kuerde in gedachten naar huis. In een internetcafé stuurde hij een mail naar die Ramon. Het kon even duren voordat hij antwoord kreeg, had André gezegd, want hij kwam niet elke dag bij zijn buitenvrouw. Thuis nam hij zuchtend voor de nieuwe opdracht wat Engelse en Duitse artikelen door bij de online periodieken waar hij op geabonneerd was. Het schrijven vlotte niet erg, maar dankzij wat nader speurwerk op internet wist hij er ’s avonds, hondsmoe, toch nog een interessante punt aan te draaien en mailde het naar de redactie. Van Bruno taal noch teken. Dat had hij ook niet verwacht.

Midden in de nacht ging zijn mobiel. Slaapdronken nam hij op.

‘Hallo?’

‘Frans?’

Hij wist meteen wie het was, onderdrukte een neiging om namen te noemen en antwoordde: ‘Ja. Ik heb dit adres in vertrouwen gekregen van een wederzijdse eh, collega.’

‘Toch niet van...?’

Frans grinnikte om een geslaagde imitatie van André’s nichterige taaltje. ‘Ja, die.’

‘Wat kan ik voor u doen?’

‘Ik zou graag een afspraak met u maken.’

‘U weet waar ik woon? Hier of daar?’

‘Bij u.’

Het was even stil.

‘Wanneer?’

‘Over... even denken. Over twee weken?’

‘Natuurlijk. Hoe reist u? Via ons buurland?’

‘Ja, dat is mij al eerder geadviseerd.’

‘U heeft verstandige adviseurs. Wat spreken we af?’

‘Ik bel u als ik er aan kom.’

‘Op dit nummer kunt u mij meestal wel bereiken.’

‘Goed, bedankt.’

Te opgewonden om weer te gaan slapen maakte Frans wat te eten en dronk er een biertje bij. Hij kon nu net zo goed aan het werk gaan.

Hij ging voor zijn scherm zitten en wilde een toets aanslaan om de iMac uit de sluimerstand te halen. Midden in de beweging bevroor hij. De harde schijf draaide! En hij was zo te horen druk in gebruik. Het was niet het tijdstip dat er updates binnenkwamen, voor zover hij wist. Met een ijzig gevoel realiseerde hij zich dat er misschien iemand anders bezig was op zijn computer.

Hoofdstuk 6 Ondergronds

Frans weerstond de neiging om de stekker eruit te trekken. Beter niet laten merken dat hij op de hoogte was. Hij ijsbeerde door de kamer, nam nog een biertje. Wat te doen? Het was om razend van te worden. Met het hoofd in de handen ging hij zitten. Nadenken, Frans!

Hij kwam tot een aantal conclusies. Eén: hij ging morgen meteen navragen bij een ict kennis, hoe het werkte dat een vreemde op zijn computer kon meekijken. Twee: misschien kon die er achter komen wie het was. Als het een Geheime Dienst was, zou het niet te vinden zijn, maar een stelletje hackers misschien wel. Drie: welke bestanden konden voor anderen interessant zijn? Vier: het was slimmer om zijn iMac alleen nog te gebruiken voor tamme artikelen voor de krant, wat persoonlijke mailtjes en research dat bij zijn opdrachten hoorde. Geen verdenking wekken. Voor het andere werk zou hij een nieuwe laptop moeten kopen. Zijn oude Powerbook was ongetwijfeld ook gehackt, die lag ook altijd in sluimerstand aan de wifi.

Dat kan je gebeuren als je altijd online bent, dacht hij grimmig.

Vanuit een la pakte hij een ethernetsnoer, verbond zijn iMac met de router en schakelde wifi uit. Zo, dat scheelde al iets. Nu konden ze alleen nog maar in de iMac komen. Met de nieuwe laptop zou hij alleen in cafés even inloggen om iets te versturen of op te halen. Waarschijnlijk duurde dat te kort om hem te traceren.

Jaja, nieuwe laptop. Van welk geld? Hij moest ook nog sparen voor zijn reis naar Suriname.

De enige manier die hij wist om geld te verdienen was schrijven. Hij had een goede naam als sociaal-economisch journalist, misschien kon hij af en toe iets aan een andere krant verkopen. Er waren al enkele collega's die bekender waren uitgeschakeld, ontslagen of op een zwarte lijst terecht gekomen, zo te horen. Dat schiep ruimte voor mensen als hij, zeg maar de B-keuze.

Hij sloeg zijn Powerbook open en scande door oude bestanden. Sommige onderwerpen bleven lang actueel. Hij selecteerde er enkele uit en zette ze op een usb-stick. Daar zou hij wel wat mee kunnen. Misschien kon hij van één van zijn zoons een laptop lenen tot er een paar artikelen verkocht waren en hij een nieuwe kon kopen.

Gerustgesteld ging hij nog even slapen.

Even was hij benieuwd of de droom terug zou komen. Toen hij wakker werd had hij geen enkele herinnering aan wat hij gedroomd had.

In de loop van de dag was er weer een opdracht bij de mail. Blijkbaar probeerden ze hem te lijmen met veel werk. Zijn vorige artikel bleek nog niet geplaatst te zijn toen hij de krant opensloeg. Afwachten dus, er waren ook geen wijzigingsvoorstellen gekomen.

Tegen de middag begon hij zich te vervelen. Hij draalde wat rond in zijn appartement. Onrust dreef hem naar buiten. Hij stapte op zijn fiets, misschien kon hij een boterham eten bij Fleur. Bij de gedachte alleen al verbeterde zijn humeur. Ze was bijna altijd thuis, ze werkte niet en ging weinig uit.

Hij belde aan.

‘Ja?’ kraakte het luidsprekertje.

‘Dag Fleur, Frans hier. Kom ik ongelegen?’

‘Nee, nee, kom maar.’ Het deurslot zoemde, hij ging naar binnen en snelde de trappen op.

Ze stond in haar deur te wachten.

‘Wat brengt jou hier, Frans?’

‘Och, ik was in de buurt en ik ben al een tijd niet geweest.’

Een verkeerd antwoord. Te laat.

‘Ik krijg zo bezoek, je kunt maar even blijven. Heb je al gegeten?’

‘Ja, nee, eigenlijk. Als een boterham voor me hebt...’

‘Ik zit aan de nasi, van gister. Is dat ook goed?’

‘Ja, lekker!’

Hij meende het; ze keek verrast achterom.

‘Ja, echt,’ lachte hij. ‘Je maakt de lekkerste nasi van de wereld.’

Een beetje ongemakkelijk ging ze hem voor naar het keukentje, waar ze hem zwijgend een bord volschepte.

Halverwege hun maaltijd zei ze opeens: ‘Ik heb werk, weet je.’

‘Geweldig. Wat?’

‘Bij Thuiszorg. Ik heb een paar klantjes in de buurt, waar ik op de fiets heen kan. Oude mensen.’

Het viel hem tegen. Ze had culturele antropologie gestudeerd in Paramaribo, maar haar diploma had weinig waarde in Nederland. Ze zag het en stond bruusk op.

‘Als je je bord leeg hebt, moet je gaan. Ik krijg bezoek.’ Ze verliet de keuken, in de kamer begon een stofzuiger te loeien.

Haar afwijzing sloeg een gat in zijn toch al wankel eigenliefde. Mismoedig at hij zijn bord leeg, waste het af en zette het in het droogrek. Zou ze een man verwachten? Eentje met wie ze het wel deed?

Hij miste haar warmte en humor. Hij had goede gesprekken met haar gehad en lekker gegeten. Bij haar had hij voor het eerst gemerkt dat hij impotent was geworden. Ze had het niet erg gevonden en hem gewezen hoe hij haar met zijn vingers kon bevredigen. Of leek dat maar zo? Had ze hem definitief afgeschreven als minnaar?

Hij opende de kamerdeur en riep dat hij wegging. Ze knikte, maar zette de stofzuiger niet uit.

Een beetje verloren fietste Frans rond, stak de brug over en maakte een tour door Zuid.

Hij kon ’s avonds pas zijn oudste zoon bereiken. Die vond het goed om zijn laptop een weekje uit te lenen, hij kon wel verder op die van zijn vriendin.

Frans werkte de halve nacht door aan een paar stukken en bedacht zich bij een laat biertje dat hij nog niets van Bruno had gehoord.

Ook de dagen daarna geen bericht van Bruno.

Eén van zijn nieuwe artikelen werd geaccepteerd door een regionale krant. Met enige vertraging kwamen al zijn stukken in Economisch Nieuws uit. Blijkbaar had hij de juiste toon te pakken. Zelf was hij ook niet ontevreden. Maar het was allemaal informatie die zich aan de oppervlakte afspeelde. Wat er onder en achter zat kwam nergens boven. Hij merkte dat hij door het harde werken zelfs de drang kwijtraakte om dieper te graven. Het verontrustte hem op momenten dat hij even pauze hield, maar ook die bezorgdheid ging onder in de druk van de deadlines.

Op tijd herinnerde hij zich dat zijn computer gehacked was en ging de stad in.

De computertovenaar was in zijn werkplaats achter de winkel. Hij zat met een nors gezicht naar een opengeschoefde server te kijken.

‘Ger, heb je even?’

‘Dit ding vertoont kuren en ik kan het niet vinden.’

‘Hij ziet er anders nog goed uit. Luister...’

‘Hij is nieuw.’

‘Ja. Luister, ik ontdekte laatst dat er iemand op mijn computer bezig was. Ik heb niet laten merken dat ik het wist, ik hoorde op tijd dat de harde schijf draaide.’

‘Wat zou dat?’

‘Ik heb dat liever niet. Hoe kan dat eigenlijk?’

‘Dat is niet zo moeilijk. Je hebt een Mac, hè? Je kunt het gewoon met de functie delen doen. Daarmee kan iemand anders vanaf zijn Mac op jouw bureaublad werken. Je bent zeker altijd online en altijd in sluimerstand?’

‘Ja.’

‘Dan vraag je er om. Wat is je password?’

‘Welk? Ik heb er wel twintig.’

‘Van je mail en van je computer.’

‘O, van mijn mail is het mijn naam,’ zei Frans schaaachtig.

‘En van je iMac?’

‘Geen. De entertoets. Ik vergeet mijn wachtwoorden altijd.’

Ger keek Frans hoofdschuddend aan.

‘Kun jij er achter komen wie mij hackt?’

‘Misschien. Is er schade?’

‘Ik heb niets kunnen vinden. Ik denk dat ze alleen lezen wat ik schrijf en aan mails binnenkrijg en verstuur.’

‘Waarom denk je dat? En wie zijn “ze”?’

‘Dat weet ik niet precies. Maar het heeft met mijn werk te maken.’

‘Je bent toch journalist?’

‘Ja, ik schrijf voor Economisch Nieuws en soms voor andere kranten.’

‘Worden je artikelen gehackt?’

‘Ik denk het. Niet gejat, maar ik heb het gevoel dat ik gecontroleerd wordt, dat ik niet teveel uit de pas loop.’

Frans vertelde uitgebreid over de gebeurtenissen van de laatste tijd, wat er met de krant aan het gebeuren was en zijn vermoedens. Ger zat bewegingloos te luisteren tot Frans zweeg.

‘Waarom vertel je mij dat allemaal?’

Frans haalde zijn schouders op en lachte zenuwachtig. ‘Ik meen dat jij betrokken bent bij.. nou ja andersdenkenden. Occupy en zo.’

‘Dat klopt.’

Frans keek hem ongemakkelijk aan. Waarom reageerde hij zo afwijzend? Ger draaide zich om en pakte een stuk gereedschap. ‘Als je mijn raad wilt horen: koop een nieuwe computer en ga alleen online als je werkelijk het net op wilt. En zet hem tussentijds gewoon uit. Maak een nieuw email account aan en verzin een goed password. Link niets aan elkaar door.’

‘Oké. Bedankt.’

Teleurgesteld verliet Frans de werkplaats. Ger had er duidelijk geen zin in om er op in te gaan. Misschien vertrouwde hij hem niet, schoot het door hem heen. Hij was per slot van rekening journalist... Zijn raadgevingen waren niet bijzonder, die dingen had hij zelf ook al bedacht.

Later, in een café, trof hij een bekende activist. Hij ging bij zijn tafeltje staan en vroeg of er iets met Ger aan de hand was.

‘Ga even zitten,’ zei de man. ‘Het is ernstiger dan menigeen weet.’

‘Wat dan?’

Frans bestelde een biertje en stak zijn hoofd naar voren om maar niets te missen.

‘Luister, hiervan mag je niets in je artikelen gebruiken. Het is wel belangrijk dat je het weet. Is het je bekend dat Ger een paar dagen per week ict doceert aan de Hogeschool Rotterdam?’

‘Dat weet ik.’ Frans verwonderde zich over het formele taalgebruik van de man. Had hij niet in de gemeenteraad gezeten?

‘Wel, ze hebben hem op non-actief gesteld na een college over machtsmisbruik en persoonscontrole via slimme programma’s. Hij heeft gewezen op de gevaren van verslaving aan de “verschaalde” informatie, zoals hij dat noemt, dat rondzingt via internet en gsm. Je weet wel, die mensen die continu met hun smartphone, tablet en laptop bezig zijn en de werkelijkheid compleet uit het oog verliezen.’

‘Ja, ik ken die wel,’ zei Frans aarzelend.

‘Precies.’

‘Wat is daar dan mee? Het is toch goed om studenten op die gevaren te wijzen?’

‘Dat vinden jij en ik en Ger. Zijn bazen niet. Toen ze er achter kwamen dat hij ook nog actief is in de Occupy beweging, hebben ze hem geschorst.’

‘Dat kan toch geen reden zijn?’ vroeg Frans verbluft.

‘Frans, de machtsconcentraties in het onderwijs evenaren die in de werelden van financiën, die van de grondstoffen en in de gezondheidsindustrie. Let op mijn woorden: binnenkort is de laatste kritische journalist mond-dood gemaakt. Of morsdood.’

Hoofdstuk 7 “Batman”

Het viel Frans moeilijk om de gebeurtenissen en gesprekken van de laatste dagen tot een logisch geheel te krijgen. Een beeld was op zich wel te maken, daarvoor was hij journalist. Maar hij kon het niet echt geloven. Er leek een systeem in te zitten. Maar dan zou er een plan moeten zijn. Een soort samenzwering om de mensen aan de leiband te houden.

Daar kon hij met zijn verstand niet bij.

Hij zat urenlang met zijn hoofd in zijn handen, dronk teveel bier en ging het er uitfietsen. De polder in. Het was winderig weer, niet te warm met af een toe een licht buitje tussen heldere opklaringen. Weer waarbij het oerhollandse landschap op zijn mooist was. Op een terras at hij een bord frieten om de slapte in zijn benen op te vullen. Hij verlangde naar een vrouw. Of eigenlijk had hij behoefte aan de geborgenheid van haar armen, haar bed, haar huis, haar plaats in de maatschappij. Het was bij zijn eigen vrouw niet gelukt. Mistroostig ging hij in gedachten langs bij de vrouwen die hij kende. Boukje. Woonde die niet in Bleiswijk? Hij was op de vernissage van haar laatste expositie geweest. Ze had met hem geflirt... Hij stond op, betaalde en stapte depri op zijn fiets. Dat werd toch niets, als hij hem niet eens overeind kon krijgen.

Terug in de stad ging hij een internetcafé binnen en surfte een tijd op het net langs sites en blogs met complottheorieën en nieuws dat niet via de normale perskanalen beschikbaar was. Wat hij zag bevestigde het beeld. Was deze alternatieve berichtgeving te vertrouwen? Soms niet, waar hij het niet eens was met de interpretatie van feiten.

Thuis bekeek hij zijn iMac met achterdocht. Wie weet werkten de camera en de microfoon ook als hij in sluimerstand stond.

Hij zuchtte en zette het ding aan om verder te werken. Op zich was hij blij met de opdrachten, het waren onderwerpen waar hij zijn tanden in kon zetten. Intussen was hij doorkneed geraakt in het achterhouden van informatie die zijn bazen niet welgevallig zou zijn. Maar hoe en waar moest hij die gegevens en analyses opslaan?

Hij had er behoefte aan een overzicht te maken van de sluipende machtsconcentraties in bijvoorbeeld het onderwijs en de zorg. De woningcor-

poraties niet te vergeten, zoals die waarvan hij zijn appartement – veel te duur – had gekocht. En natuurlijk de financiële wereld. Plus de farmaceutische industrie, de voedselindustrie, de wapenindustrie. En wat te denken van de landbouw?

Hij bladerde tijdschriften door, groef in een stapel wetenschapskaterns die hij trouw bewaarde. Na een uurtje lezen was hij het zat. Hij bakte een biefstuk en at die op met wat brood bij een glas rode wijn.

Eigenlijk was het keurslijf ook opgedrongen aan het wetenschappelijk onderzoek. Alles wat ook maar iets afwijkt van de hoofdstroom wordt verketterd. In de geneeskunde nog wel het meest. Of in de literatuur, de kunst in het algemeen.

Peinzend stond hij een tijdje uit het raam te staren. Op de brug passeerden twee trams elkaar. De RET was nog Rotterdams, maar de machtsconcentraties slopen ook het openbaar vervoer binnen. Alles werd geprivatiseerd.

Daar zat de sleutel. Publieke voorzieningen, bezit van de samenleving als geheel, werden verkocht en de opbrengsten werd in failliete banken gestoken, die het geld leenden aan hedge funds die daarmee hun aankopen financierden. Een samenzwering tussen volksvertegenwoordigers en de private sector. Waar dezelfde mensen heen en weer switchten in lucratieve posities. Waar gigabedragen rond bleven zingen in dezelfde handen. De drinkwatervoorziening, de energievoorziening, telecommunicatie. Alle eerste levensbehoeften van de mens waren geprivatiseerd. Mensen zaten met abonnementen, kabels, leidingen, verplichte verzekeringen, hypotheek, huren, gezondheid, noem maar op, vast aan geldmachines. ‘Billing’ was het toverwoord. Elke maand spuugden honderden computers miljoenen, miljarden rekeningen uit, die automatisch worden geïnd. Biljoenen gesprekken en sms-jes worden automatisch afgerekend. Een massieve geldstroom van de werkslaven naar de magnaten. Maand in, maand uit en in een toenemend volume.

Het duizelde Frans toen hij beseftte hoe de maatschappij was vormgegeven. Dat kon geen toeval zijn. Daar zat een geniale denktank achter.

En dan de bankencrisis: de grootste geldroof aller tijden. Biljoenen dollars en euro’s werden in enkele jaren tijd overgeheveld van de publieke sector, in casu miljarden belastingbetalers, naar de elite van bezitters van aandelen en hoge posities binnen de bankwereld. Effe afromen, heette dat.

De fles wijn was op een gegeven moment leeg. Het was niet echt donker in huis door de felle straatverlichting. Beneveld en somberder dan hij ooit geweest was ging hij slapen.

De volgende ochtend werd hij vroeg wakker van een volle blaas. Hij trok zijn badjas aan en zette zich achter het toetsenbord. Er was een gedachte gekomen tijdens het korte moment tussen slapen en waken. Op tijd herinnerde hij zich dat zijn lievelingscomputer besmet was, pakte een pen en schrijfblok en begon de opgekomen gedachten te formuleren.

Als deze samenzwering, deze machtsconcentratie, zo bang is dat een enkele journalist hun ballon doorprikt, is hun positie nog niet erg stevig. Hoe is de aanval op Bruno anders te verklaren? Blijkbaar is de operatie nog kwetsbaar. Dat geeft mij hoop dat er nog iets aan te doen is. Dat geeft mij de moed om mijn talent als journalist in te zetten om dit walgelijke monster te vernietigen.

Zo, hij zweette ervan. Beter dat niemand het las. Hij vouwde het papier op, liep naar de slaapkamer en schoof het in de losgelaten zool van een van zijn afgetrapte pantoffels. Daar zouden ze hopelijk niet zoeken als ze een keertje bij hem zouden inbreken. Hij rook er aan, het ding stonk.

Onder de douche dacht hij verder na over zijn plan om naast zijn “openbare persoon”, zoals hij het noemde, een “ondergrondse persoonlijkheid” te creëren. “De ondoorgrondelijke” dacht hij met enig leedvermaak. Dat was een van de verwijten geweest van zijn ex. Hij was er zo goed in om zich aan de situatie van het moment aan te passen, dat hij vrijwel onzichtbaar werd. Ze had er de brui aangegeven om te ontdekken wie hij werkelijk was. Hoe had ze dat ooit kunnen vinden als hij het zelf niet wist?

Er vielen hem opeens meer dingen op die hij in het recente verleden als “mogelijk belangrijk maar nu nog onbegrijpelijk” had gearchiveerd.

Hij zocht een artikel op dat hij ooit was begonnen over de vreemde situatie dat de wereldmacht van de VS overeind werd gehouden door de dollartegoeden van Arabische oliestaten, China, India, Japan, Rusland. Allemaal niet-Christelijke culturen. Hij kopiëerde het op een stickje en gooide het bestand in de prullenbak.

Het lukte hem om zich te concentreren en hij voltooide een artikel dat die dag klaar moest zijn. Met een zucht zette hij de computer uit.

Nu moest hij aan zijn *undercover* gaan werken.

De eerste stap was het regelen van een tweede internet identiteit, zodat hij veilig kon communiceren en data uitwisselen. Een geheime persoonswisseling, die hij naar believen kon laten plaatsvinden. Zichtbaar voor iedereen was de brave journalist Frans Doedijns. Op cruciale momenten wilde hij in een soort *Batman* kunnen veranderen en verborgen houden waar hij werkelijk mee bezig was.

Met een gevoel van triomf kocht hij in Den Haag een slanke en lichte laptop. In de trein logde hij met een oud mailadres van een vriend in op het wifinet en kon net een mail versturen aan het adres van Ramon dat hij niet meer afgeluisterd kon worden, voordat hij er in Rotterdam weer uit moest. In zijn sas met zijn nieuwe aanwinst liep hij naar het kantoor voor een redactievergadering over de koers van de krant.

De redactie was gehuisvest op enkele verdiepingen van een van de kantoorstorens bij het Centraal Station. De sfeer was er normaliter efficiënt, kil en afstandelijk, maar nu was het er rommelig en onrustig. Het beloofde niet veel goeds dat er bij zijn binnenkomst overal mensen met elkaar stonden te praten en niemand op zijn plaats zat. Zijn goede humeur veranderde op slag in gespannen argwaan.

In de vergaderzaal stonk het naar darmgassen en verschaalde koffie. Er was dus al een vergadering geweest. Even was hij bang te laat te zijn, maar de vergadering waarvoor hij kwam stond op een flipover vermeld en zou over een half uur beginnen.

Hij ging bij een groepje mannen staan waarvan hij er twee kende en probeerde te begrijpen waar ze over praatten.

‘Dag Frans,’ begroette een van zijn collega’s hem na een tijdje. ‘Ben je ook uitgenodigd?’

Frans knikte. ‘Julie hebben er al een bespreking opzitten?’

‘Nieuwe bezuinigingen,’ mopperde een ander. ‘Frans, maak je borst maar nat. De free-lancers zullen het als eerste merken.’

Frans wilde net zeggen dat hij juist een hele reeks nieuwe opdrachten had gekregen, toen hem inviel dat hij beter zijn mond kon houden. De mopperende collega was, net als Bruno, een nogal tegendraadse journalist, een oude rot in het vak die veel wist van wat er zich achter de schermen afspeelde.

Dus daar waren ze mee bezig, dacht hij, alle diepgravers met hoge salarissen worden eruit gewerkt en vervangen door goedkope, afhankelijke free-lancers die niets in te brengen hebben. Zoals ik.

Het inzicht was zo overdonderend dat hij tijdens de vergadering nauwelijks kon luisteren naar de harde standpunten van de directie en hoofdredacteur aan de ene kant en die van de verhitte redactie aan de andere kant. Ze zaten letterlijk tegenover elkaar. Het was niet dat hij geen mening had. Er gebeurde echter iets fundamenteel fouts. Er werden niet alleen kundige en kritische schrijvers aan de dijk gezet, er werd een karaktermoord op de krant uitgevoerd. Het was zijn stellige indruk dat er nu iets afgemaakt werd wat een jaar eerder was ingezet.

Niet iedereen was hels op de directie. Er zaten meer mannen en vrouwen met bleke gezichten te luisteren zonder iets te zeggen. Die zijn ook gekocht, dacht Frans somber. Het is niet meer tegen te houden, de coup is geslaagd.

Er was er maar een die geen bakzeil haalde en met slaande deur de zaal verliet, schreeuwend dat zijn advocaat ze wel eens een poepje zou laten ruiken. Het was de oude rot, waar Frans veel van had geleerd. Inwendig bewonderde hij de standvastigheid van de man. Hij wist dat diens broer advocaat was en een goede ook. Dat zou zeker geholpen hebben bij zijn standpunt. Maar dat hij zou verliezen stond voor Frans al vast. Toch moedig om zich niet te laten kisten. Als hij niet net begonnen was een soort undercover bestaan als journalist op te zetten, zou hij zich heel beroerd voelen als “gekochte” freelancer. Bijna een stakingsbreker. Maar deze redactie zou niet staken. De ouderen hadden allemaal financiële verplichtingen en de jongeren wilden carrière maken in een beroep waarin steeds minder banen waren.

Met het gevoel geluk gehad te hebben verliet hij het kantoor. Het was niet moeilijk om contact met zijn collega's te vermijden. Iedereen scheen elkaar uit een soort wantrouwen te willen ontwijken.

Was het geluk of wijsheid dat hij een paar dagen eerder Bruno en André had gesproken? Of was hij deze kant op gemanipuleerd door de *stalking* en dreiging met geweld?

Somber fietste hij naar huis.

Er was een mail van de krant. Zowaar een persoonlijk woord van Arie.

Met gemengde gevoelens las hij het bericht, waarin hij geprezen werd voor zijn grondige stukken en de vraag of hij voor een paar onderwerpen een synopsis wilde maken.

Hij was bij met de opdrachten, maar het besef dat het ten koste ging van de baan van enkele collega's, die hij beter vond schrijven dan hijzelf, maakte dat het bitter smaakte. Weigeren was zinloos, zelfs gevaarlijk. Voor zijn ondergrondse persoonlijkheid moest hij zich gediensstig blijven gedragen.

Hij maakte een paar schema's voor de gevraagde artikelen. Tijd voor een behoorlijke maaltijd gunde hij zich niet. Hij bakte een paar eieren en nam een biertje. Dat smaakte naar meer en hij besloot naar een café te gaan om even te internetten.

Tot zijn blije verrassing was er een mail van Ramon. Hij liet in bedekte taal weten dat hij van "onze nicht" bericht had gekregen dat "de kapitein" op een niet nader genoemde locatie was gearriveerd en daar de dingen afwachtte. Bruno was dus zo wijs geweest om André als tussenpersoon in te schakelen.

Hij mailde terug of Ramon de kapitein en hun nicht wilde laten weten dat hij gaarne privé mails op dit adres zou ontvangen.

Hij verbrak het wifi contact, rekende een biertje af en ging bij zijn zoon langs om de geleende laptop terug te brengen.

'Dank je, pa. Heb je je nieuwe? Angela zal blij zijn dat ze de hare niet meer met mij hoeft te delen.'

'Ja, en nog bedankt.' Hij aarzelde even, maar besloot het toch te vragen. 'Luister, ik ga binnenkort naar het buitenland. Zou jij af en toe een email van mij vanaf mijn oude Powerbook willen versturen? Ik stuur de mail naar jouw adres. Wil jij dan de tekst in een nieuw bericht kopiëren en vanaf mijn emailadres versturen?'

'Zodat het lijkt dat het van jou komt? Je kunt toch overal je mails versturen?'

'Jawel, maar bij mijn provider is bekend waarvandaan. Net als bij gsm. Ik wil niet dat te achterhalen is waar ik werkelijk ben.'

'Waarom?'

'O, de krant heeft me een beetje knel gezet, zodat ik eigenlijk niet weg kan. Ik heb liever niet dat ze merken dat ik toch ben gegaan.'

‘Wat is er aan de hand, pa? De krant weet toch niet vanaf welke internet-toegang je mailt?’

‘Wel als ze een ingang hebben bij de AID. Politie en inlichtingendiensten hebben toegang tot die informatie.’

‘Het lijkt wel een spionage verhaal.’

‘Af en toe lijkt journalistiek daar inderdaad een beetje op,’ zei Frans, opeens grimmig. ‘Vooral als je iets op het spoor bent dat anderen onder tafel willen houden.’

‘Je bedoelt geheime genootschappen en zo?’

Frans legde zijn vinger op de lippen.

‘Oké, dat wil ik wel doen. Geef het ding maar. Inloggen en wachtwoord zijn opgeslagen?’

Frans overhandigde zijn oude laptop. ‘Bedankt alvast. Eh, zie je je moeder nog binnenkort?’

‘Ik denk het. Moet ik een bericht overbrengen?’

‘Ze wist een acupuncturist die me kan helpen mijn bierinname te verminderen.’ Hij klopte op zijn buik. ‘Ik drink er teveel van en eet niet goed.’

‘Ze zal blij zijn dat te horen. Ik trouwens ook.’

‘Het is al minder geworden sinds we uit elkaar zijn en ik de stress niet meer heb van.. dat we niet meer bij elkaar pasten, zal ik maar zeggen.’

Zijn zoon keek hem aan.

‘Meen je dat?’

‘Ja. Ik ben al een hele tijd niet meer... eh...’

‘...dronken geweest.’

‘Nee. Ja, bedoel ik.’

‘Wil je er over praten? Kom dan even boven, om zulke dingen aan de deur uit te praten...’

‘Nee, later misschien. Ik kan je nu niets zeggen van wat ik wil zeggen. Sorry voor de herrie die ik heb veroorzaakt.’

‘Och, dat is wel goed. Mam is ook geen makkelijke.’

Onwennig omhelsden ze elkaar. Frans sprong haastig op zijn fiets en scheurde weg.

Hoofdstuk 8 Op reis

Frans werkte hard aan zijn opdrachten. Voor zijn gevoel stroomde het geld binnen. Het werd tijd voor de reis naar Suriname. Hij wilde geen tickets op zijn eigen naam bestellen, dus het zou een soort trektocht worden. Het was wel veel duurder om op de luchthaven een ticket te kopen, maar het liet de minste sporen na.

Hij meldde de krant dat hij een weekje naar Londen ging om wat uit te zoeken en een vriendin te zien. Hij zou af en toe online zijn en stukken kunnen mailen. Hij boekte meteen een retour op de Eurostar naar Waterloo Station. Met een beetje mazzel kon hij dat nog declareren ook. Zijn werk voor de stichting lag gevoeliger omdat hijzelf de coördinator was. Hij meldde dat hij voor de krant op reis moest.

Op een vroege ochtend nam hij de trein naar Brussel-Midi en stapte over op de Eurostar. In Lille stapte hij uit, kocht een ticket naar Parijs en stapte uit op luchthaven Charles de Gaulle. Hij had het goed uitgekiend en kon met de middagvlucht van Air France mee naar Cayenne in Frans-Guyana.

Hij was eerder in de tropen geweest, toch verraste de vochtige hitte hem. Gelukkig woei de passaat die iets afvoerde van de hitte die van het asfalt omhoog straalde.

Buiten het aankomstgebouw waren de nodige taxi's en verhuurbedrijven. Hij vroeg aan een informatiebalie hoeveel het kostte om hem naar Paramaribo te brengen, maar dat werd wel heel duur. Frans-Guyana was niet veel goedkoper dan Frankrijk, althans in de buurt van de luchthaven. Dat bleek ook voor de huur van een auto te gelden. Hij besloot Ramon te bellen voor raad. In het vliegtuig had hij een Franse SIM-kaart gekocht. Ramon nam echter niet op. Hij herinnerde zich dat die geen vreemde nummers of "onbekend" opnam en mailde zijn nieuwe nummer door via de wifi van de luchthaven.

Niet veel later werd hij gebeld.

'Ramon? Dat is snel...'

'Ik zat net te mailen en me af te vragen of je wel zou komen, dus ik bel je meteen.'

'Ik ben bij de eh, buren. Hoe kom ik bij jou?'

‘Als je me een adres geeft, kom ik je ophalen.’

‘Me halen? Dat is twee dagen rijden, heen en weer.’

‘Ik doe het vaker, maak je niet druk. Ik heb er trouwens nog een boodschap te doen. Komt mooi uit. Neem de bus naar de stad, geen taxi.’

‘Oké, ik neem een bus naar het centrum en daar een kamer. Ik sms je het adres door als ik er ben. Geen taxi, nee, ik ben erg argwanend geworden, het zijn vast tipgevers.’

‘Tor morgen.’

Frans nam een bus naar het centrum, die gaandeweg de rit begon uit te puilen van zwetende passagiers. De laatste reden op de treeplank van de ingang mee tot het busstation, een brede, drukke straat onder platanen. Het kostte slechts twee euro, maar het was geen pretje geweest. Doorgezweet en moe kuierde Frans door de stad. Een hotel in een oud gebouw trok hem wel, er zaten in ieder geval airco’s buiten aan de gevel.

Hij had geen zin in eten en dronk alleen water uit een fles die hij onderweg had gekocht. Hij had de aantrekkingskracht van beslagen flessen bier in de koeling weten te weerstaan.

Met zijn rug op het harde bed staarde hij naar de wikkende ventilator aan het plafond. De airco had hij uitgezet vanwege het gedreun en geratel. Goed, hij was bijna in Suriname. Zijn spoor zou moeilijk te volgen zijn. Tijd voor wat contacten. Hij voelde zich erg eenzaam in dit land dat hij niet kende en waar niemand hem kende. Alleen Ramon wist dat hij hier was en hij kende de man niet eens.

Hij ging aan tafel zitten en logde in op de wifi van het hotel. Hij zond een kort bericht aan zijn zoon, zodat die zijn nieuwe emailadres had. Een klein risico, maar hij moest toch een beetje bereikbaar zijn.

Er kwam een berichtje binnen. Van André. De verzekering vergoedde de brand in de studio niet, omdat die was aangestoken. Hij vloekte. Die studio was een tijdlang zijn kindje geweest.

Hij sliep slecht. Het was tot laat lawaaiig op straat, het was erg warm, maar de airco maakte teveel lawaai, hij had last van zijn buik. Tijd om eens was gezonds te eten.

Geradbraakt at hij om een uur of half zeven een Frans petit-déjeuner en dronk drie koppen café au lait, tot het zijn oren zowat uitkwam. Hij moest uitchecken. Bij de receptie vroeg hij of er een terras aan het water was,

dat was er en of ze het adres wilden doorgeven aan een mijnheer Ramon die hem zou komen halen. Voor de zekerheid liet hij ook het nummer van zijn nieuwe SIM-kaart achter. Onderweg kocht hij een eenvoudig mobiel-tje voor plaatselijk gebruik en verwisselde het Franse SIM kaartje in zijn Blackberry.

Het terras was niet druk, lekker koel in de zeewind en er kwamen af en toe prachtige vrouwen langs. Ondanks zijn goede voornemens zat hij al gauw achter een koud biertje. Hij knapte er van op en bestelde een volledig déjeuner. Hij genoot van de heerlijke visgerechten, de gekoelde wijn en de voorkomende bediening door een jonge *garçon*. Het terras was intussen volledig bezet met déjeunerende Fransen van blank wit tot gitzwart.

Eigenlijk zou hij nu een siësta willen houden, maar hij vond de kamerhuur in euro's belachelijk hoog voor een Zuid-Amerikaans land. Nee, corrigeerde hij zichzelf, Frans-Guyana was gewoon een Frans Département.

Een corpulente reus kwam aan zijn tafeltje.

‘Mijnheer Doedijs?’

Frans sprong op, hij had zitten dutten. ‘Ja. Ramon?’

De man grijnsde en stak een enorme hand uit. Hij was nonchalant gekleed in een licht pak, wit overhemd zonder das en gevlochten, lichtbruine schoenen. Hij zag Frans kijken en lachte ivoren en gouden tanden bloot. ‘Ja, ik heb me bij een eh... vriendin wat kunnen opknappen. Na zo’n lange autotocht zie ik er als een struikrover uit. Overigens, dat schijnt het beroep te zijn geweest van mijn grootvader, een Braziliaanse Mesties.’

Frans wees op het tafeltje, maar Ramon wimpelde het af met een hand vol gouden ringen. ‘Dank je, ik heb al gegeten. Ik wil je vragen of je met me mee wilt gaan. Ik heb een afspraak met de commandant van een Franse legereenheid die de jungle afstruint naar illegale goudzoekers. Je kan ook hier op me wachten, het duurt een uurtje of twee.’

‘Ik ga graag mee.’ Een buitenkansje.

Frans laadde zijn tas en koffer achterin een luxe Toyota terreinwagen, wilde instappen, zag dat het stuur rechts zat en nam plaats op de bijrijderstoel in de nog koele auto.

Ramon stuurde de wagen langs lommerrijke lanen tot buiten de stad.

‘Ik heb deze wagen in Paramaribo geleend, voor een wederdienst die ik nog moet leveren. Ik probeer ook geen sporen achter te laten.’

Hij wees op zijn gouden tanden. ‘Gevolg van een paar klappen die ik heb gehad.’

Het was hier al niet anders dan in Rotterdam.

Ramon meldde zich bij de wacht van een kazerne en werd meteen doorgelaten. Een jeep reed voor hen uit om de weg te wijzen. Bij een laag gebouw met overal puisten van airco’s werden ze verwelkomd door een tanige Franse officier met een keurige snor. Ramon stelde Frans aan hem voor als een collega journalist uit Nederland. De officier boog beleefd en ging hen voor naar zijn kantoor. Een jonge soldaat bracht kannen met ijswater en vruchtensap.

Het gesprek, dat in het Frans en Engels werd gevoerd, ging nergens over. Frans realiseerde zich dat de officier niets wilde zeggen met hem erbij. Waarom had Ramon hem in hemelsnaam meegenomen? Hij begon zich steeds ongemakkelijker te voelen.

Hoofdstuk 9 Illegaal goud

Ze hadden hun glazen nauwelijks leeg of Ramon stond alweer op. Ze schudden handen, mompelden beleefde frasen en stapten in de Toyota. De jeep had staan wachten en bracht hen terug naar de poort.

‘Waar was dat allemaal voor nodig?’

Ramon lachte even naar hem. Zijn ogen lachten echter niet.

‘Die officier weet nu dat ik een collega heb die weet wat ik ga doen. Jij bent een soort levensverzekering voor mij.’

‘Ik begrijp je niet.’

Ramon zuchtte. ‘Het is heel ingewikkeld. Ik ben uitgenodigd, als enige Surinaamse journalist, om de komende strafexpeditie naar illegale goudzoekers in het grensgebied te verslaan. Er gaan nog twee Franse, een Braziliaanse en een Britse journalist mee. Ik ben gevraagd omdat voor het eerst een Surinaamse eenheid meedoet, om het vak te leren. De officier, waar we net vandaan komen, heeft deze expedities opgezet, in opdracht van de Franse regering.’

‘Dat klinkt... op zijn minst verdacht.’

‘Wat bedoel je?’

‘Ilegale goudzoekers zijn al meer dan honderd jaar straffeloos aan de gang. En dan wordt opeens nu het leger er op af gestuurd? Waarom?’

‘Politieke druk?’

‘Nee, het is wat anders. Waar gaat dat illegale goud heen? Daarom ben ik naar Suriname gekomen.’

Ramon stopte de wagen, maar liet de motor draaien voor de koeling.

‘Je bedoelt dat er de laatste tijd iets veranderd is?’

‘Ik denk het. Waar gaat dat goud heen, wie koopt het normaal?’

‘Er is vanouds een enorme zwarte markt voor niet geregistreerd goud. Drugshandelaren, maffia, dictators. Juweliers niet te vergeten.’

‘Wie verzorgt de inkoop, het transport en de verkoop? Wie zijn de tussenpersonen?’

Ramon krabde zijn hoofd. ‘Volgens de gangbare mening zijn dat lui uit dezelfde kringen van de handel in drugs en wapens. Goud en diamanten zijn makkelijker te in de markt te brengen dan bankbiljetten. Die kunnen namelijk gemerkt zijn.’

‘Oké. Maar waarom gaat er nu opgetreden worden? Waarom is er zoveel politieke druk om greep te krijgen op de illegale goudwinning?’

‘Zeg jij het maar.’

‘Ik denk dat er een nieuwe partij in de markt is.’

‘Hm.’ Ramon keek hem bedenkelijk aan. ‘Wie? En waar baseer je dat op?’

‘China. Ze kopen in toenemende mate fysiek goud op, buiten de officiële markt om. Die gegevens zingen rond op internet. Maar je moet snel zijn. Vaak verdwijnt er om onverklaarbare redenen een bericht, of zelf een hele site, dus er wordt op gejaagd.’

‘Ja, er gaat me een licht op!’ riep Ramon opgewonden. ‘Er wordt vanuit Europa politieke druk op de drie Guyana’s uitgeoefend omdat het goud naar de verkeerde kant zou verdwijnen. Dat zou een hoop verklaren.’

Hij schakelde in en trok op.

‘Heb je al je bagage?’ Frans knikte en keek hem vragend aan. ‘Dan rijden we meteen door naar Paramaribo.’

‘Wat bedoelde je eigenlijk met levensverzekering? Ik ben misschien wel makkelijker uit te schakelen dan jij.’

‘Dat is waarschijnlijk zo, maar we zijn nu met twee, altijd beter dan alleen.’

‘Wat ga je dan doen?’

‘Ik ga dus mee met de eerstvolgende gecombineerde actie van de Franse en een Surinaamse eenheid. Ze gaan illegale goudzoekerskampen overvalen en de lui arresteren, als ze niet gevlucht zijn.’ Hij keek Frans in een flits aan, de drukte op de weg vroeg al zijn aandacht bij het rijden. ‘Als ze niet vluchten, schieten ze. De soldaten schieten terug. Daar vallen doden bij. Daar mag ik niets over schrijven of zeggen, ik moet zelfs al mijn geheugens uit mijn camera’s afgeven. Als ik dat niet doe, word ik gevangen gehouden, maar niemand weet dat ik mee ben. Behalve jij nu. Die officier weet nu dat ik niet spoorloos kan verdwijnen omdat jij op de hoogte bent. Deze informatie dien je voor je te houden.’

‘Begin jij ook al,’ pruttelde Frans. ‘Iedereen in Nederland zegt dat ik mijn mond moet houden.’

‘Het is hier nog veel erger, Frans. Hier spelen openlijke en verborgen corruptie, familieschandalen, spirituele zaken, voodoo, seksueel misbruik van kinderen, drugsmokkel, landroof en moorden om goudconcessies.’

‘Leuke boel.’

Ramon schaterde.

‘Ja Frans, dit is Suriname. Na verloop van van tijd ga je het leuk vinden. Echt.’

‘Als je er niet over kunt schrijven... raak je daar niet gefrustreerd van?’

‘Ach...’

Frans wierp een blik op Ramon. Misschien was Suriname helemaal niet zo leuk als hij deed voorkomen.

Bij de pont over de Marowijne moesten ze wachten en aten ze aan de Franse kant een uitgebreid diner. Het had geregend en het rook fris en kruidig.

‘Het is vloed, bij eb stinkt de rivier behoorlijk,’ zei Ramon toen hij Frans zag snuffelen.

‘Gaan jullie hier...?’

Ramon schudde zijn hoofd en Frans slikte zijn vraag in.

De douane-ambtenaren aan de Franse kant bekeken hun paspoorten en wuifden hen door.

Aan de Surinaamse kant moest Frans een toeristenvisum kopen.

‘Wat komt u hier doen, mijnheer?’ wilde de man achter de balie weten.

‘Ik kom Suriname bezoeken, mijnheer,’ antwoordde Frans beleefd. Hij keek met een schuin oog naar Ramon, die er onbewogen bij stond te kijken.

‘Wanneer vertrekt u weer?’

‘Ik heb maar twee weken vakantie. Ik moet over veertien dagen terug.’

‘Heeft u een retourticket?’

‘Nee, ik wil in Paramaribo een directe vlucht naar Amsterdam boeken. Ik ben vanuit Parijs naar Cayenne gevlogen.’

‘Mag ik uw ticket zien?’

Frans haalde het uit zijn portefeuille en liet het zien.

‘Waar verblijft u?’

‘Bij mijn ouders,’ antwoordde Ramon snel. ‘In Lelydorp, Indira Ghandiweg 228.’

‘U bent collega’s?’

Het was de vraag die Frans gevreesd had.

‘Jawel, maar ik ben hier op vakantie.’

‘Bij welke krant werkt u?’

‘Ik ben free-lancer. Ik werk in opdracht van verschillende kranten.’

‘Waarover komt u hier schrijven?’

‘Ik kom hier niet om te schrijven, ik kom mijn vriend bezoeken en ik wil gaag uw land leren kennen. Ik heb familie gehad die hier gewoond heeft.’ Hij had moeite om zijn toon beleefd te houden.

Met duidelijke tegenzin werd zijn visum afgestempeld en het geld geïnd.

‘Dit formulier invullen en aan de douanebeambte afgeven.’

Zijn bagage werd minutieus onderzocht. Ook de wagen van Ramon werd grondig uitgekamd. Ze keken zelfs achter de bekleding. Uiteindelijk werden ze doorgelaten. Het was intussen donker geworden.

‘Gaat dat altijd zo?’

Ramon knikte, zijn ogen gericht op de achteruitkijkspiegel.

‘Ik sta op een soort zwarte lijst. Ik ga vaak naar de Franse kant en elke keer hopen ze me op iets te pakken; of ze willen me alleen maar pesten.’

‘Zouden ze doorgeven dat jij met mij terug bent gekomen uit Frans Guyana?’

‘Doorgeven? Aan wie?’

‘Je weet best wat ik bedoel. Politie, geheime diensten en zo.’

‘In Paramaribo weten ze al dat wij onderweg zijn.’

‘Vind je dat niet vervelend?’

Frans vond het zelf vervelend, hij had gehoopt ongemerkt het land in te kunnen komen.

Ramon haalde zijn schouders op. ‘Ik ben het gewend. Het hoort zelfs bij mijn levensverzekering, net als jij.’

‘Hm.’

‘Er zijn hier journalisten verongelukt of bedreigd sinds de decembermoorden. Ik help jou op weg en aan onderdak en jij helpt mij door mijn metgezel te zijn. Zo gaat dat.’

‘Is het hier zo erg?’

‘Alleen als je dwars ligt, als je de machtigen het vuur te dicht aan de schenen legt.’

Ze reden Moengo voorbij.

‘Ramon?’

‘Hm.’

‘Ik heb op dat formuliertje ingevuld dat ik bij jouw ouders logeer. Was dat wel handig?’

Ramon grinnikte. ‘Ja, want je logeert daar niet. Ik heb een ander adres voor je. Midden in de stad.’

‘Ik voel me net een postzak met pakketjes,’ mopperde Frans. ‘Ik word van hot naar her gezeuld en ik weet niet waarheen en waarom.’

‘Dan kun je je mond ook niet voorbij praten. Wacht nou maar af, er is straks genoeg te beleven.’

‘Waar logeer ik?’

‘Bij de buurvrouw van mijn buitenvrouw. Op een achtererf, niemand die je daar zal zoeken. Behalve de vrouwen in de huizen er omheen. Die weten alles van elkaar.’

‘Waarom doe je dat voor mij?’

Ramons ogen flitsten even zijn kant op. ‘Om wat André over jou vertelde, maat. Jij kunt ons verder helpen door wat je al uit andere bronnen weet, te koppelen aan wat je hier te weten zult komen.’

‘Is dat alles?’

Ramon grinnikte. ‘Nee. Ik moet van André een loekoeman, een ziener, voor je zoeken. Om je droom te verklaren.’